

tijdling

MET Z'N ZESTIGEN....

Het wijkdiner in Bolnes

PIONIEREN OP HET PLATTELAND

'Ik zie altijd mogelijkheden'

ESSAY

De urgentie van missionair werk

Ruimte

Rust en vrijheid. Die woorden komen bij me op wanneer ik denk aan de zomer, de vakantietijd. Vakantie komt van het Latijnse werkwoord 'vacare', wat 'leeg worden' betekent. Je maakt je hoofd en je hart leeg. Wat kun je daar hard aan toe zijn! Al het werk, alle contacten, al die indrukken, alles wat je aandacht opeiste, alles wat je soms uit de slaap hield. Dat allemaal los kunnen laten, is een wel heel fijne gedachte.

In de kloostertraditie bestaat de uitdrukking 'vacare Deo': leeg worden voor God. Dat geeft een bijzondere dimensie. Het is niet alleen maar een vlucht voor gedoe, maar een doelgerichte vlucht: God zoeken met alles wat er speelt, om bij Hem je angsten uit te gieten. Je faalmomenten, die je diep in je hart verborgen hebt en eigenlijk best zwaar wegen, haal je tevoorschijn en leg je bij Jezus neer. Alle plannen, zorgen en afwegingen die je in beslag nemen, houd je niet achter, maar spreek je uit: hier ben ik mee bezig, God.

Al je zo vakantie viert, ontstaat er nieuwe ruimte. Voor God. Misschien wel om je te roepen naar een nieuwe plek, om een taak op je te nemen. Maar ook: voor jezelf. Om iets los te laten wat al heel lang het goede van God in je leven blokkeert.

Laat de vakantie geen vlucht zijn voor je leven, maar een oefening om te leven.
En als voorbode van 'de grote zomer' die eens komt.

*Sjaak van den Berg,
directeur*

Geworteld in de tijd staan

Waar je woont, doet ertoe, merkt Kees van Ekris. Hij zit aan een lange tafel in een van de eetkamers van De Wittenberg, een jongens-internaat van ruim honderd jaar oud. Er liggen houten vloeren, in de ramen zitten kleine ruitjes. Het regent zachtjes, door een openstaand raam waait een frisse bosgeur naar binnen. Dit pand is niet in handen gevallen van een verzekeringsmaatschappij die er een systeemplafond in heeft aangebracht en een pastelkleur op de muren heeft gesmeerd. Gelukkig maar. 'Hier woont een andere geest dan in bijvoorbeeld een Vinex-wijk. Als je hier in de gangen loopt, ga je automatisch zingen. Als je ergens woont waar alles doodslaat, qua ruimte en akoestiek, dan doet dat ook wat met je geest. In ieder geval, dat denk ik.'

Zo invloedrijk is de omgeving waarin je woont, en de samenleving waarin je leeft is dat nog veel meer. 'We leven in een web van beelden, illusies en idealen, en daarmee filteren we tegelijkertijd van alles uit. Daaraan kun je je haast niet onttrekken. Waar je woont, bepaalt voor een groot deel hoe je de wereld ziet. En als je dan zo om je heen kijkt hier in Zeist, dan denk je al snel: wat een leuk land. Vergeleken met landen als Irak of Oekraïne is dat ook zo. Maar ondertussen word je verblind in je perspectief, want dit is niet alleen maar een 'gaaf land'. Door de maatschappelijke tweedeling zie je bijna niet meer wat er misgaat. Zeist is helemaal gesegregeerd. Aan de andere kant van de A28 staan grote flats, waar mensen wonen die zich de dure kant van Zeist niet kunnen veroorloven. Er zijn zo veel mensen die geen idee hebben van armoede, onrecht, agressie.' In deze voor het oog zo gave wereld leven christenen. En die ademen in dezelfde atmosfeer als hun niet-gelovige burens. 'Een groot deel van

**IN GESPREK MET
KEES VAN EKRIJS,
STUDIELEIDER
IZB-AREOPAGUS**

die wereld komt tot ons in taal. Iedereen kent de kreten wel: trouw blijven aan jezelf, in je kracht staan, doen wat goed voelt, genieten.'

Propaganda

Dat is eigenlijk een soort propaganda, zegt Van Ekris. 'Propaganda zorgt ervoor dat je zelf niet meer nadenkt. In dictaturen is dat militair ingestoken, bij ons is het economisch, zelfgericht en optimistisch. Dat raakt ook de manier waarop christenen naar de wereld en zichzelf kijken. In één generatie is het omgeslagen: van een mens die geneigd is tot het kwade naar een parel in Gods hand, van wie God vooral geniet.' Het houdt Van Ekris stevig bezig. Hij ziet de verarming in taal, de verschraling van het geloof, het amper meer weet hebben van de christelijke traditie. Dat maakt mensen vlakker. Het is een van de redenen waarom hij het boek *Dialog, dans en duel* schreef. 'Je kunt ook anders in deze tijd staan, meer geworteld. Als mensen contact krijgen met de grotere traditie van het christelijk geloof, en ontdekken dat die traditie diepgang heeft, dan realiseren ze zich misschien dat dit werkelijk wat te bieden heeft. Dat hoop ik. Kijk, de slogans, de vertrutting en de versimpeling, dat heeft geen toekomst. Dat is christendom op z'n laatste benen. Maar het vitale christendom is dwarser en sterker, dat vraagt wat van je.'

Systemen

Seculariteit is een begrip dat Van Ekris vooral omschrijft als transcendentieverlies. 'Seculier is dat het mysterie uit de werkelijkheid is verdwenen. Wat je ziet is alles wat er is. Ook het besef dat er grotere machten om ons heen zijn, goede machten maar ook onheilspellende, strijdt met het seculiere denken. De seculiere wereld is maakbaar, berekenbaar en plat. In die wereld

sterft de ziel. Daarom ben ik zo lyrisch over de zondag. Je moet zeer zuinig zijn op plekken en momenten die je Gods wereld intrekken. Dat zijn enclaves, die ruimte geven aan een ander werkelijkheidsbesef.'

'Verzetstheologen die in een dictatuur leven, zeggen altijd: details doen ertoe. Ga niet marchanderen met taal, met liturgie en heilige dagen. De dictatuur van deze tijd is seculier. Als je daaraan gaat toegeven, vreet het je vroeg of laat op. Ga op zondag gerust met je rug naar de wereld staan. Hoe meer je beseft hoe seculier deze tijd eigenlijk is, hoe meer je je realiseert dat we een heilige zone moeten maken. In taal, liturgie en gebed, maar ook in niks doen, in oefenen in werkelijke vrijheid, er voor God zijn. De geseculariseerde systemen waarin wij leven, vergiften ons. Dat doen veel systemen. In het onderwijs bijvoorbeeld, dat kinderen al test vanaf hun vijfde. Dat systeem kapselt kinderen in, geeft hun een minderwaardigheidsgevoel als ze niet passen, maakt hen competitief. Het alomtegenwoordige management-denken, ook in de kerk, is er een exponent van. De zondag is antigif.'

Systemen zijn de machten van deze tijd, vindt Van Ekris. 'In de Bijbel gaat het over machten en goden. De afgodsbeelden van nu zijn ideologische werkelijkheden die hypnotiserend werken. Vrijemarktdenken, technologie, dat zijn van die machten. De kerk moet taal vinden om die machten te benoemen en mensen ervan te bevrijden. Daarom is de prediker een combattant, een vechter. Het meisje dat zichzelf snijdt, is een symbool van zo'n ideologische werkelijkheid. Dat meisje pijnigt zichzelf omdat ze denkt dat ze niet voldoet. De preker vecht voor haar. Maar daarvoor moet hij haar wel eerst kennen. Daarom noem ik een preker ook een participant, hij moet meedoen, er zijn.'

Dialog, dans en duel is niet alleen een boek voor predikanten, benadrukt Van Ekris. 'Dit boek is ook voor kerkenraden geschreven, want de kerkenraad is onderdeel van een systeem. Ik maak me zorgen over de drukte van kerkenraads-agenda's.' Hij pleit daarom voor een relativering van die systemen en terugkeer naar het essentiële: geestelijk leidinggeven, oefenen in gebed, gesprek over het geestesleven in de gemeente,

“

De seculiere wereld is maakbaar, berekenbaar en plat. In die wereld sterft de ziel. Je moet zeer zuinig zijn op plekken en momenten die je Gods wereld intrekken.”

over wat er gebeurt in de gezinnen. Dat liever dan discussiëren, dikke bijlagen doornemen en beleidsplannen schrijven.

‘Hoe mooi zou het zijn als de predikant zich kan richten op praten en preken. Praten met mensen, vanuit het gesprek studeren en preken, en dan preken als een voortzetting van dat gesprek. Dat praten is vrij eenvoudig. Je gaat naar mensen toe en je vraagt: ‘hoe gaat het met je?’ En daarna: ‘en hoe gaat het met je geloof?’ Met die twee vragen sta je direct midden in het leven. Je hoort waar mensen zitten, wat er speelt in hun verborgen innerlijk, waar het verdriet zit, de twijfel, hoe moe mensen zijn, en waarom. Dat verandert je preken.’

Maar wat als er ook drie mensen zijn overleden? Moet je daar dan niet heen? ‘Deze tijd vraagt om gezamenlijke keuzes. Laten we ons vooral richten op missie en op ondersteuning en toerusting van gelovigen. Neem de agenda van de predikant en de ambtsdragers eens door en vraag je af: doen wij wat we moeten doen? Waar stoppen we mee, waar gaan we ons samen op richten en wat hebben we daarvoor nodig? Maar vooral: blijf niet energie verspillen aan het in stand houden van een kerkelijk systeem.’

Katalysator

Daarom ook dit boek. Het gaat naar 500 kerkenraden, de predikant krijgt het boek, voor kerkenraadsleden is er een brochure met de samenvatting, legt Van Ekris uit. Van al die kerkenraden worden vier mensen uitgenodigd. ‘Schrijf je in, kom naar Amersfoort, en in drie avonden neem ik het boek met je door, maar ik vraag hen ook: hoe zit het met jullie dorp of stad? Dan vraag ik de jeugdwerker uit te leggen of het lukt jongeren te bereiken en wat in zijn of haar ervaring jonge mensen bezighoudt. De dominee kan uitleggen welke verantwoordelijkheden hij heeft, en hoe vol zijn agenda zit. Het boek dient dan als katalysator om het gesprek op gang te helpen.’

Het gaat om grote vraagstukken, wil hij maar zeggen. Er moet iets gebeuren. In een podcast sprak hij laatst met journalist en tv-presentator Sander Schimmelpenninck. Die vond dat er een nieuwe ‘elite’ nodig was, talentvolle mensen die de handen uit de mouwen steken voor de samenleving. ‘Doe ‘es wat’, zei Schimmelpenninck. ‘Als je zoveel mee hebt, heb je daardoor ook meer verantwoordelijkheid.’ ‘Voor de kerk hebben wij hetzelfde nodig. Ik zie veertigers die op hun werk veel bijdragen, maar

in de kerk passief blijven en de dingen van het geloof te moeilijk vinden. Ja, veertigers zijn vaak moe. Er is weinig tijd en energie over voor vriendschap, een goed boek en de kerk. In plaats van dat te accepteren, moeten we hen juist aanspreken. In onze onrustige tijd hebben we een rustige kerk nodig. Geen beamer, niet allemaal activiteiten, geen gejaag. De klassieke kracht van woorden als genade en vrede moet zijn werk kunnen doen. Dat geeft rust. Je moet in sterke taal de taal van deze wereld onderbreken en zo mensen in een andere wereld trekken. Die wereld zal hen zeer goed doen. Maar als de gemeente vooral opzweepende, inspirerende diensten verlangt, dan is zij zelf onderdeel van het probleem. De kerkenraad zou haar dan moeten afremmen. De gemeente heeft goede preken nodig, en de prediker heeft een goede kerkenraad nodig.'

Dialoog

We leven in een labiele tijd, vindt Van Ekris. 'Er zijn veel extremen, er is veel onrust en onvrede, de mensen rennen als een kudde schapen van het ene naar het andere. Omdat ze weinig traditie hebben, weten ze amper wat ze zelf vinden, en kunnen ze dus ook amper een waardige dialoog aangaan met iemand die anders denkt.' De nadruk op inclusiviteit kan een manier zijn om het echte gesprek tussen andersdenkenden uit de weg te gaan. Want voor dialoog heb je een eigen overtuiging nodig, en zelfkritiek.

'Hoe sterk is het wanneer we in de kerk die dialoog oefenen. De preek is volgens mij een oefening in dialoog. De voorganger laat zien dat hij dat wel kan en durft. Dat hij de tijd in de ogen durft te kijken, andere mensen met respect bejegend, hen probeert te begrijpen, en tegelijkertijd denkt vanuit het bijbelgedeelte dat deze zondag uitgelegd wordt.'

Dialoog is noodzakelijk maar ook lastig. 'Ik ben op mijn hoede voor de onderhuidse agressie en de openlijke haat die ik hoor en zie om me heen. Nu zijn het nog woorden, maar woorden worden vroeg of laat daden. Daarom is dialoog voor mij geen linksig ideaal, maar een christelijke bijdrage aan de samenleving. Je moet in gesprek blijven met ieder mens, omwille van Christus, omwille van de liefde. Dat is de opgave. Als je als christen diep bent verworteld in je eigen

traditie, dan kun je in zo'n dialoog ver doorbuigen naar de ander, en luisteren. Zelf weten waar je staat, geeft vrijheid om een open gesprek aan te gaan.'

Je moet je klassieken kennen, vindt Van Ekris. 'Ik heb in gesprekken gemerkt dat simplistische preken echt niet werken. Het maakt het geloof 'klein' en daardoor kun je het ook makkelijker weg zetten en afdoen. Als je soms een flard laat horen van Kierkegaard of Augustinus, dan kan dat allerlei mensen aan het denken zetten. De christelijke traditie blijkt veel rijker en groter dan gedacht. Daarom is de preek zo belangrijk. De kracht van het gesproken woord en van het onderscheidingsvermogen wordt overal erkend. Waarom gaan we daar niet massaal in investeren? In veel kerken moet het vooral kort, praktisch en leuk voor de kinderen zijn. Nou ja...'

Lebenshilfe

De podcastserie Dit dus, met mensen als Ernst Jan Pfauth, Aafke Romeijn, Raisa Blommestein en Franca Treur, was een impuls voor zijn boek. 'Je praat tweeëneenhalf uur met mensen die uit een totaal andere wereld komen, en je gaat een beetje van ze houden. Je fietst naar huis, je werkt aan een preek, en ondertussen ben je bezig om door die preek hen iets te zeggen, je gaat in op hun argumenten, je haalt alles uit je traditie om hen een soort relevante *Lebenshilfe* te geven.'

Het boek legt de lat hoog. Te hoog misschien? Wat moet de gewone gelovige met *Dialoog, dans en duel?* 'Dat is inderdaad een moeilijke kwestie. Ik wil geen betweter zijn, en niemand ontmoedigen of iets verwijten, en ik ga ook niemand beklagen. Voorgangers niet, kerkenraden en gewone gelovigen niet. Maar ik wil de lat ook niet minder hoog leggen. We zitten nu eenmaal in een geestelijke crisis, we missen geestkracht. Dat is geen verwijt maar realiteit. Daarom verlaten jongeren de kerk, daarom is het soms zo lauw. Dus laten we erover spreken, hartstochtelijk bidden om een reveil, ook door prediking, studeren en volharden. Ik denk eerlijk gezegd dat mensen daar eerder op zitten te wachten, dan op een ontkenning daarvan. En als ze dat niet willen, dan gaan ze maar naar de meubelboulevard.'

Vijf keer

‘Toen iemand uit mijn gemeente me uitnodigde om een keer mee te doen aan Dabar, had ik er eerlijk gezegd nauwelijks een beeld van wat het precies inhield. Maar al in de eerste week ging ik overstag. Dit is zó goed, dacht ik, dit ‘moet’ ik doen. Ik heb toen met mezelf afgesproken om minimaal vijf zomers mee te werken.

En zo is het gegaan. Dit is het vijfde jaar. Net als in de twee afgelopen jaren ben ik teamleider, op een camping in Overberg, bij Amerongen. Ik kijk er nu al naar uit. Het is een prachtige ervaring om je twee weken lang in te mogen zetten voor anderen en om iets van God en geloof te delen met campinggasten. Niet per se met woorden, want ik heb in gesprekken gemerkt dat onze aanwezigheid als vrijwilligers op zich al een getuigenis is. Wie je bent, ook als team, is minstens zo belangrijk als wat je zegt. Zoveel christenen komen de campinggasten in hun gewone leven namelijk niet tegen. De vrucht van wat we zeggen en doen, is toch niet direct te zien. Je hoopt dat ze er later in hun leven nog eens aan terugdenken.

Ik geef les op een reformatorische school. Als ik mezelf bij de start van een nieuw seizoen aan leerlingen voorstel, begin ik vaak met mijn betrokkenheid bij het evangelisatie- en recreatiewerk op de camping. Want dat is iets dat me gelukkig maakt. Het opent voor leerlingen ook even een venstertje naar de wereld buiten de christelijke bubbel.

De ervaringen van Dabar komen me ook van pas in mijn werk. Hoe probeer je in moeilijke situaties te bemiddelen? Ik heb weleens meegemaakt dat campinggasten met elkaar op de vuist gingen.

Een ervaring die me ook blijft is de zondagmorgen waarop we met een groepje kinderen van de camping naar de kerk gingen. Dat hadden ze nog nooit meegemaakt, op hun eigen verzoek gingen ze mee. Met een paar gezinnen van de camping waar ik de eerste jaren werkte, heb ik nog altijd contact. Eén van hun kinderen gaat dit jaar ook Dabar doen.

Of ik voor volgend jaar bijteken weet ik nog niet. Dat zou betekenen dat ik een nieuw team moet vormen, met 18-jarigen. Nog even zien. Dit weet ik wel: afscheid nemen van Dabar ga ik héél lastig vinden.’

Peter-Jan (24), docent geschiedenis

Momentum

Op een maandagavond zit het kersverse pioniersteam voor het eerst voltallig bij elkaar. Vijf van hen komen uit de wijkgemeente die het initiatief heeft genomen, drie anderen hebben gereageerd op een oproepje in het kerkblad. Nu staan ze – onwennig – aan het begin van de pioniersreis. Het verlangen is om een nieuwe pioniersplek te starten vanuit dit kerkgebouw aan de rand van een ‘aandachtswijk’. Hoe de plek er precies uit gaat zien, zal gedurende het startproces steeds duidelijker worden.

We doen een kennismakingsrondje, en beantwoorden de vraag: ‘Wat is jouw motivatie om te pionieren?’ De antwoorden verschillen, maar grijpen ook in elkaar. ‘Ik ben zelf gekend door God, en gun dat anderen ook.’ ‘Ik maak me zorgen om krimp in mijn kerk, hoe kunnen we op andere manieren kerk zijn?’ ‘Ik kan niet tegen onrechtvaardigheid.’ ‘Ik wil me inzetten voor het welzijn van de ander.’ ‘Al langer is het mijn droom dat de kerk er meer is voor de buurt.’

In de gesprekken over de persoonlijke drive tekenen de contouren zich af van een gezamenlijke missie; een plek waar mensen zich welkom voelen, gekend weten, hulp krijgen, en God mogen ontmoeten.

Als startbegeleider vind ik het een voorrecht om met teams op te lopen vanaf het allereerste begin naar de realisatie. Ik zie terugkerende patronen rondom de geboorte van een pioniersplek. Vaak begint het idee om te pionieren bij één persoon die een droom heeft, een kans ziet, en verlangt naar meer van God in een wijk of doelgroep. Gaandeweg worden anderen aangestoken door die visie. Er gaan overigens soms jaren overheen totdat de droom levensvatbaar is en er momentum ontstaat. Verder zie ik keer op keer weer iets gebeuren als – gewone – mensen zich beschikbaar stellen. Met hun tijd, hun gaven, hun aandacht, hun gastvrijheid. Het lijkt wel alsof God die beschikbaarheid van individuen, teams en kerken eert; dat er dan op missionair vlak dingen in beweging komen.

Als ik tegen tieners de deur van de kerk achter me dicht trek en richting auto loop, valt mijn oog op een verlicht reclamebord met een foto van een blij meisje van een jaar of tien met de slogan ‘Kom maar op met het leven!’ ‘Yes, pioniersteam,’ denk ik: ‘kom maar op met nieuw leven in deze wijk!’

Nelleke Rebel-Kruijmer, IZB Impact

A photograph of a man with a beard and glasses, wearing a blue and white checkered shirt, working in a kitchen. He is standing behind a counter with several large stainless steel pots. In the background, another person is partially visible. The kitchen has a modern design with a stainless steel range hood and wooden cabinets. The text is overlaid on the image, with a white circle highlighting the man and the pots.

Met z'n zestigen aan het
wekelijkse wijkdiner in Bolnes

**‘Samen eten
is écht
verbindend’**

Een stormachtige donderdagmiddag in april. In het Wijkvoorzieningencentrum in Bolnes wordt gebiljart, gesjoeld en druk gekletst. In een hoek van de zaal werkt een handvol vrijwilligers zich door een reusachtige berg aardappelen en struiken andijvie. Straks wordt hier het wekelijkse wijkdiner genuttigd, aangeboden door de missionaire pioniersplek Het Anker.

Voor wie geen beeld heeft bij Bolnes: het dorp ligt ingeklemd tussen Rotterdam en Ridderkerk. Pionier is Peter Huijser, tevens wijkpastor van de plaatselijke Boezemkerk (PKN). Ook al zitten ze 'nog maar' in de verkenningfase – Peter en zijn vrouw Mariette kunnen samen met hun team al heel wat zegeningen tellen. Het succes van deze maaltijden is er duidelijk één van.

Vanavond wordt er dus andijviestamppot geserveerd, mét rookworst. Voor het uiterst schappelijke bedrag van € 4 krijgen de gasten ook nog een toetje en een kop koffie of thee.

Bijna alle 60 stoelen zijn deze avond bezet. In coronatijd zaten de groepjes eters noodgedwongen verspreid over de zaal, maar sinds kort staan er drie lange tafels – stukken gezelliger. De vrijwilligers zien erop toe dat iedereen aansluiting heeft. Een paar mensen die vanwege mobiliteitsproblemen aan de rand dreigen te blijven, worden met veel geduld vanuit hun scootmobiel geholpen naar een betere plek.

Echte glazen

Aan het begin van de maaltijd heet Peter iedereen welkom met een kwinkslag hier en een meelevende opmerking daar. Hij memoreert de vooruitgang, die bijvoorbeeld tot uitdrukking komt in de echte glazen, ter vervanging van de plastic wegwerpvarianten. Voordat hij in gebed gaat, doet hij een oproep om persoonlijke vreugden of zorgen 'bij God te brengen'. Van die mogelijkheid wordt nu geen gebruikgemaakt maar de bedoeling is duidelijk: alles wat we meemaken is belangrijk genoeg om ervoor te bidden of te danken.

Sommigen hebben niets (meer) met de kerk, zoals de buurtbewoner die hier geboren en getogen is. Hij is alleen, zijn vrouw was niet zo fit. 'Maar als ze geweten had wat er op het menu stond, was ze wel meegekomen', grapt hij. Meneer Slobben (76) is hier voor het eerst, hij komt uit Groningen en woont nog niet zo lang in Bolnes. Samen met zijn vrouw is hij hier geïntroduceerd door de burens uit hun flat. Ze zijn kerkelijk aangesloten bij de Koningskerk (PKN) in de Rotterdamse wijk Feijenoord, die van oudsher verbonden is met de binnenvaart. In die sector heeft Slobben altijd gewerkt, tegenwoordig beperkt hij zijn nautische activiteiten tot het besturen van een plezierjacht.

Veruit de meeste gasten vallen in de categorie 70-plus. Dat is niet zo verwonderlijk – dit zijn de mensen voor wie eenzaamheid op de loer ligt. Een warme maaltijd voor weinig geld, de garantie op contact met buurtgenoten én een luisterend oor als je wilt praten over dat wat je bezighoudt: een win-winsituatie. 'Hier horen geen jonge mensen bij', mompelt iemand nogal stellig. Een van de vrijwilligers, die ook aan tafel is neergestreken om haar welverdiende maaltijd te nuttigen, waagt dat te betwijfelen. 'We zijn er wel over aan het nadenken. Misschien op een apart moment.' Want natuurlijk willen ze ook graag een netwerk opbouwen dat uit jonge(re) mensen bestaat. Voor een deel zijn ze wel in beeld. 'Ze komen bijvoorbeeld ook naar onze kringloopwinkel. En misschien kunnen we jongeren ook betrekken als vrijwilliger bij de maaltijden.'

Afwassen

Veel vrijwilligers behoren tot diverse hervormde wijkgemeenten van Ridderkerk, waar ook Bolnes een onderdeel van is. 'Maar het is absoluut geen vereiste hoor', haast Mariette zich eraan toe te voegen, 'dat mensen bij een kerk horen.' Eerlijk gezegd vindt ze het zelfs wel goed, dat je niet uitstraalt dat je 'van de kerk' moet zijn om hier de helpende hand te bieden. Dat geldt ook voor de bezoekers. Het kan niet genoeg worden benadrukt: iedereen is van harte welkom. Mariette: 'Toen Peter aan het begin van de maaltijd zei dat hij contact met God had, keek ik de zaal even in. Een man merkte zachtjes op: "Ik heb dat niet hoor, contact met God." Zo'n opmerking, daar kun je een volgende keer eventueel mooi bij aanhaken.'

Aan het eind van deze drukke avond is er bij Mariette nog weinig van vermoeidheid te bespeuren; ze straalt terwijl ze de tafels opruimt. Het is duidelijk: hier krijgt ze energie van. 'Ik vind dit zo leuk! Eten is écht verbindend. Zojuist vertelde een vrouw: ik kom niet meer. Door haar doofheid voelt ze zich er niet helemaal bij horen. Reken maar dat je daardoor geïsoleerd raakt, als je de gesprekken om je heen niet meekrijgt. We proberen haar natuurlijk over te halen te blijven komen, dan zetten we haar gewoon aan een rustig tafeltje.'

Ze prijst zich gelukkig met deze ruimte en de faciliteiten. Dat een afwasmachine ontbreekt, mag de pret niet drukken. Het handmatig afwassen gebeurt zo te zien en te horen met veel plezier.

“

Het is geen vereiste hoor, dat de vrijwilligers bij een kerk horen.”

Nederland Zingt

Wat in Bolnes gebeurt, is een inspirerend voorbeeld van een traditionele kerk en een pioniersplek die elkaar versterken. In de woorden van Peter Huijser: 'Ze bestuiven elkaar.' De krimpende PKN-gemeente bloeit weer op, en blijkt ook niet te benauwd een beetje te experimenteren. Zo zijn er 'Nederland Zingt'-diensten, een creatieve vorm die zowel traditionele kerkgangers trekt als mensen die al in geen tijden een kerk van binnen hebben gezien. De ingrediënten: een eenvoudige meditatie, veel muziek en samenzang (Johan de Heer scoort hoog!). De eerste keer kwamen er meer dan honderd bezoekers naar de dienst.

Mariette en Peter Huijser

Verder zijn er bijbelkringen en er wordt inmiddels ook een Alphacursus gegeven. Onder de deelnemers was een ouder echtpaar. Ze waren gewoon gekomen op basis van de folder. En ze hadden een goed argument: 'Ja, onze houdbaarheidsdatum zit er bijna op.'

De verjonging die aarzelend inzet, leidde ertoe dat de kinderen een eigen plek hebben. 'Jonge gezinnen waren bijna weg. We zijn toch maar gewoon gestart met een kindermoment – het feit dat er bijna geen kinderen waren, vonden we geen reden om niets voor deze doelgroep te doen. Dus nu is ook het kindermoment een vast onderdeel van de liturgie. En inmiddels is er

een kinderoppas en een kindernevendienst!' Peter durft ambitieus te zijn: 'Straks gaan we meemaken dat er 20 kinderen bij de kindernevendienst zitten! We hopen dat Bolnes een fijnere wijk wordt, die jonge gezinnen aantrekt. Dat ze er bewust voor kiezen, in Bolnes te wonen.'

ankervanbolnes.nl

De IZB in het kort

Je leest momenteel het magazine Tijding. Misschien heb je niet meteen een beeld bij de afzender, de missionaire organisatie IZB, officieel 'vereniging voor zending in Nederland'.

We zetten even een paar karakteristieken op een rij:

We hebben een passie voor missie

We verlangen ernaar dat mensen Jezus Christus leren kennen en Hem navolgen.

We helpen gemeenten

Via IZB-Focus stimuleren gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland om (nog meer) gestalte te geven aan het evangelie. In 'missionaire trajecten' trekken we samen op met kerkenraden om de vragen van gemeente-zijn en discipelschap te verankeren in het beleid. Via IZB-Impact begeleiden we nieuwe pioniers-gemeenten en missionaire projecten.

We zijn nogal into podcasts

Samen met de EO verzorgen we de dagelijkse bijbelpodcast 'Eerst Dit', en de vervolgininitiatieven die daaruit ontstonden: 'Eerst Dit 4 kids', de gespreksserie 'Dit dus', en 'Dit is de Bijbel'. Voor ondernemers hebben we elke maandagmorgen een 'Woord voor de werkweek'.

We ondersteunen predikanten

Via Areopagus, het centrum voor contextuele en missionaire verkondiging, verzorgen we nascholing en toerusting van predikanten.

We zijn er ook in de zomer

Via Dabar zenden we elke zomer jongeren uit voor missionair werk op campings.

We doen al even mee

We begonnen in 1935 en kunnen putten uit ruime expertise. Ook in ander opzicht zijn we niet van gisteren: we zijn verbonden met de eeuwenoude gereformeerde traditie.

We geven 'Lichtspoor' uit

Een tijdschrift dat zesmaal per jaar verschijnt en in veel gemeenten wordt gebruikt bij het ouderenbezoekwerk. Een bescheiden uitdeelexemplaar, 12 pagina's A4, met interviews, korte verhalen, meditatieën en gedichten. Vraag gerust een proefnummer aan.

O ja, ons werk wordt mede mogelijk gemaakt door... jou!
We draaien voor een belangrijk deel op giften en collecten.
Steun het missionaire werk door lid te worden of donateur.
Kijk op izb.nl voor meer info of geef eenmalig **via de QR-code** hiernaast.

www.izeb.nl

.....

Quality time

‘Vanaf dat ik peuter was, namen mijn ouders me ieder jaar mee naar een camping in Schoorl, Noord-Holland. Ik ging er heel graag naar de Witte Tent. De verhalen, de knutselwerkjes, de talentenjacht – ik heb het er altijd enorm naar mijn zin gehad, jaar in, jaar uit. Later ging ik naar de tienertent en zo ben ik mee gaan draaien in de organisatie.

Mijn oudere zussen en broer hebben ook Dabar gedaan, ze hebben het stokje aan me overgedragen; voor mij is dit het vierde jaar – de eerste keer als teamleider – met dezelfde medewerkers. Een paar jaar geleden overleed mijn oma tijdens de Dabarperiode; toen ik het hoorde, zouden we net een teamuitje hebben. Hand in hand hebben ze op de parkeerplaats voor me gebeden. Zo’n herinnering laat wel zien hoe hecht het team is.

Op de camping heb je te maken met kinderen die gezien hun leeftijd al best veel in hun rugzakje hebben. Het is mooi om hen iets van God en geloof mee te geven. Je merkt dat sommigen er wat mee willen doen.

Ik herinner me een jochie dat heel teruggetrokken was; hij zat altijd op het achterste bankje, wilde niet praten. In de loop van ons contact bloeide hij helemaal op, samen met zijn zusje. Voor zulke momenten doe ik Dabar.

Het is niet alleen maar geven, trouwens. Je ontvangt ook veel. De Witte Tentweken zijn voor mij *quality time*, voor het contact met God.’

Vera (21), student verpleegkunde

.....

Ze is geboren in het Zeeuwse Oostkapelle, deed HTS-bouwkunde, verhuisde vanwege de liefde naar Lelystad. Daar woont ze met man (docent aardrijkskunde) en twee zoons (16 en 12) in een voor Flevolandse begrippen wat oudere nieuwbouwwijk. In het dagelijks leven begeleidt ze, vanuit haar eigen bedrijf, kopers van een nieuwbouwhuis. Maar de omschrijving van Annemieke van den Dool-Dekker (38) is niet compleet zonder haar grote passie te noemen: het kerkelijk kinderwerk.

A portrait of a woman with light brown hair tied back, smiling at the camera. She is wearing a bright pink, textured zip-up jacket. The background is a plain, light grey.

**‘Ze voelen dat we
van ze houden’**

“

God is er ook voor jou,
je kunt altijd met
Hem praten.”

Met zo'n schoonfamilie kan het ook moeilijk anders, lacht ze. 'Bij de Van den Dools zit dat heel diep. Mijn schoonmoeder heeft het kinderwerk hier twintig jaar geleden opgezet.' Annemieke bleek er ook talent voor te hebben. Sterker nog: 'Ik heb mijn hart eraan verloren.'

We hebben het over de Zuiderzeewijk, de oudste wijk van de stad. Er wonen zo'n 6000 mensen, die financieel en sociaal niet bepaald aan het langste eind trekken. Een kwetsbare buurt dus, waar de (kans)armoede in veel gevallen generaties lang kan doorwerken.

Kerkelijke presentie is er niet. Wie een kerkdienst wil bijwonen, is dus genooddaakt naar elders in de stad te gaan. Onder de niet-westerse migranten in de Zuiderzeewijk zijn verhoudingsgewijs nog aardig wat christenen, maar de gang naar een van de (traditionele) kerken in een andere wijk is voor hen over het algemeen geen optie.

Voetbaltafel

Kortom, vanuit missionair oogpunt werk aan de winkel! De pioniersplek Zuiderlicht – die uitgaat van de Hervormde gemeente Lelystad en door de IZB wordt begeleid – wil hier de liefde van Christus zichtbaar maken. De bedoeling is dat er een geloofsgemeenschap gaat draaien met een eigen voorganger. Vanwege de coronamaatregelen moesten de voorbereidingen hiervoor worden opgeschort, maar inmiddels is de draad weer opgepakt. De plannen die een tijd in de koelkast lagen – activiteiten gericht op ouderen/eenzamen en maaltijden voor iedereen – kunnen inmiddels verder worden uitgewerkt. Eén onderdeel staat al jaren als een huis: het kinderwerk.

Daarvan is Annemieke dus de drijvende kracht, al benadrukt ze, bescheiden als ze is, dat ze het samen doet met de rest van het (vrijwilligers)team. Elke zaterdagochtend komen enkele tientallen kinderen verwachtingsvol naar het wijkcentrum Zuiderzee. Het programma dat hen daar wordt aangeboden, is even simpel als doeltreffend. Ze luisteren naar een bijbelverhaal, dat wordt ingeleid met een kort toneelstukje, waarin een paar kinderen een rol krijgen. Zodoende kunnen ze de boodschap spelenderwijs goed oppikken. Verdere ingrediënten: spelletjes, liedjes zingen, knutselen, drinken plus wat lekkers en tot slot binnen (bijvoorbeeld rond de inmiddels krakkemikkige voetbaltafel) of buiten spelen. Soms is er iets extra's, zoals een pannenkoekenfeestje.

Toen haar eigen kinderen nog klein waren, nam Annemieke hen altijd mee naar de kinderclub. 'Ik vond het goed voor hun ontwikkeling, en het was ook belangrijk dat ze zich ervan bewust waren dat het niet overal zo fijn is als wij het hier thuis hebben.'

Liefdevolle aandacht

Je zou het kinderwerk, of het nu om de 'gewone' zaterdagochtenden gaat of de VakantieBijbelClub in de zomer, in een paar woorden kunnen samenvatten: veel liefdevolle aandacht. De kinderen merken dat de vrijwilligers er met hart en ziel bij betrokken zijn. 'Ze voelen dat we van ze houden.'

Het is dan ook niet verwonderlijk dat sommigen die qua leeftijd al zouden moeten afzwaaien, toch nog blijven komen. 'Normaal gesproken nemen ze met 12 jaar afscheid, als ze van de basisschool gaan. Dan krijgen ze een dagboek mee en vanaf dat moment mogen ze wel komen, maar dan als hulpje van de leiding. Ik herinner me een jongen van 12, die op het speciaal onderwijs zat, best veel problemen had. Maar hij voelde zich hier zo thuis! Zijn moeder vroeg: mag hij hier blijven komen? Natuurlijk mocht dat! Af en toe komen er ook jongeren die inmiddels in de eerste of tweede van het voortgezet onderwijs zitten, een praatje maken.'

Maar ook als de kinderen eenmaal uit beeld zijn, is het natuurlijk niet einde verhaal. Het is de diepe wens van Annemieke en de andere leden van het team dat deze kinderen iets meekrijgen voor hun verdere leven. 'De liefde van God staat centraal. De boodschap die wij hen meegeven: God is er, ook voor jou, je kunt altijd met Hem praten. Dat is heel belangrijk want veel kinderen komen uit moeilijke, onveilige thuissituaties. Je kunt dan bijvoorbeeld denken aan gezinnen waar sprake is van occultisme.'

Vrouwen

Een andere doelgroep zijn de vrouwen in de wijk. Ook dat deel van het missionaire werk stond vanaf het voorjaar van 2020 noodgedwongen op een laag pitje. Met een klein groepje is steeds contact gehouden, hopelijk worden dat er in de toekomst meer. 'De eenzaamheid onder hen is groot. Het gaat voornamelijk om autochtone vrouwen van rond de 60, met erg weinig financiën. Mede als gevolg van een ongezonde leefstijl zijn velen er fysiek niet al te best aan toe. Het is niet uitzonderlijk dat ze op die leeftijd al in een scootmobiel zitten...'

Om meer kinderen en volwassenen te kunnen bereiken, zijn uiteraard ook meer vrijwilligers nodig. 'Momenteel kan ik het rooster net rondbreien. Gelukkig kregen we positieve reacties van een aantal ondersteunende gemeenten. Heel mooi, op onze vraag om fondsen lieten ze weten dat ze ons niet alleen willen steunen met geld, maar ook met vrijwilligers.'

Jaap van den Born, IZB-pionier in de noordelijke provincies

‘Ik zie altijd mogelijkheden’

‘Ik hou veel van de kerk’, zegt Jaap van den Born. Moet ook wel, want waarom zou je anders als getalenteerde wetenschapper parttime gaan werken, om missionair werk te gaan doen in de drie noordelijke provincies? Op een doordeweekse dag in mei doorkruisen we zijn werkterrein. ‘De kerk’ bestaat hier veelal uit kleine, krimpende gemeenschappen, met een regionale functie. ‘Bij mij is het glas altijd halfvol. Ik zie mogelijkheden.’

Hoe begon het ook alweer? Vijf jaar geleden heeft de IZB samen met de Gereformeerde Bond een luisteronderzoek uitgevoerd in Groningen, Friesland en Drenthe. Vanuit menselijk perspectief is de toekomst van de kerk daar wankel. Voor de doorgaans kleine gemeenten is het moeilijk om staande te blijven. Sommige predikantsvacatures blijven on vervuld en het wordt een steeds grotere kluit om gemeenteleden bereid te vinden die, binnen en buiten de kerkenraad, hun schouders onder het kerkenwerk willen zetten. 'Mensen hebben intern hun handen vol om het kerkelijk leven draaiend te houden; dat gaat in kleine gemeenten onherroepelijk ten koste van de beweging naar buiten: je verliest dan al gauw het oog op de wereld om je heen.' Uit het onderzoek kwam naar voren dat een structurele begeleiding van kerkenraden, predikanten en gemeenten gewenst is. Voor het geestelijk leidinggeven aan de kerk en voor de missionaire contacten.

Dr. Jaap van den Born, hoofd van een onderzoekslaboratorium in het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) en al jaren woonachtig in het noorden, was ten tijde van het luisteronderzoek bestuurslid van de IZB. In die functie maakte hij de totstandkoming van IZB-Focus van dichtbij mee. Jaap: 'In de aanloop had ik al eens gezegd dat ik - als er een mogelijkheid zou zijn - graag bij de uitvoering in Noord-Nederland betrokken zou willen zijn.' Toen de gelegenheid zich onverwacht snel voordeed, was hij er met zijn werkgever snel uit. 'Mijn voorstel werd zonder slag of stoot aanvaard. Ik werd parttime gedetacheerd bij de IZB; het UMCG bood zelfs terugnameverplichting.'

“

**Tel je zegeningen.
Gods werk gaat door.”**

Sinds begin 2019 is hij twee dagen per week missionair werker van Focus in de noordelijke provincies en heeft hij de gelegenheid om gevraagd en ongevraagd met predikanten en kerkenraden in gesprek te gaan over de missionaire roeping van de gemeente. 'Het is mijn verlangen dat de kennis en ervaring van de IZB meer en beter beschikbaar komen voor de gemeenten in het noorden, zodat die kunnen groeien in geloof en missionaire presentie', zei hij bij zijn aantreden. Drie jaar en een coronacrisis later is de vraag: komt het project uit de verf?

De pastorie van Siddeburen is nog tijdelijk verhuurd, daarom woont de 'nieuwe' predikant, Gerco op 't Hof, in een appartement boven de Albert Heijn. Hij heeft de huiskamer met royale boekenkasten tot studeerkamer gepromoveerd. 'Je moet de groeten hebben uit Nieuwe Pekela', zegt Jaap als we goed en wel aan de koffie zitten. 'Onlangs zijn er drie nieuwe ambtsdragers bevestigd. Alle drie hebben meteen toegestemd toen er een beroep op hen werd gedaan. En twee catechisanten deden belijdenis. De 16+-club is nieuw leven ingeblazen. Kortom, veel reden tot dankbaarheid. De kerkenraadsleden zien dat ook wel, maar ze uiten het niet zo.'

Gerco: 'Anderen zeggen vast dat de zondagschool terugloopt...'

Jaap: 'Tel je zegeningen. Gods werk gaat door.' Met belangstelling hoort Gerco de verhalen aan over Nieuwe Pekela, waar hij een half jaar geleden afscheid van nam. 'Als ik me niet geroepen had gevoeld naar Siddeburen, was ik er nog jaren gebleven. Ik vind het moeilijk om het werk daar los te laten.'

Op tafel prijkt een groot boeket bloemen. 'In Nieuwe Pekela heb ik mijn diploma van de vrijwillige brandweer behaald. De uitreiking liet lang op zich wachten, door de coronatijd.' Zodra er een vacature komt, laat hij zich ook in Siddeburen in de gelederen van de brandweer opnemen.

Jaap haalt herinneringen op: 'Nieuwe Pekela behoorde tot de eerste gemeenten die van meet af aan belangstelling toonden voor IZB Focus. Niet dat ze meteen stonden te trappelen van ongeduld. Oost-Groningers zijn wat reactief, wat traditioneler ook. 'Als iets al twintig jaar zo gaat, waarom zou je het dan veranderen?' En dan: dorpsbewoners zijn generaliserend gesproken

Ds. Gerco op 't Hof en Jaap van den Born
in de kerk te Siddeburen

“

Ik wil weten wie je bent, wat je bezighoudt.”

meer doeners dan denkers; ze houden van aanpakken. ‘Laatst was ik in Nieuwe Pekela bij het kniepertjes bakken; volgens lokaal recept. Het dorpshuis zag blauw van de walm van de wafelijzers. Het liep gesmeerd, met een grote groep vrijwilligers werd even 80 kg deeg verwerkt. Voor het goede doel.’

Gerco memoreert zijn eerste contacten met Jaap: ‘De kerkenraad stond ambivalent tegenover het Focustraject. Ikzelf eerlijk gezegd ook. De nood werd wel gevoeld, maar er waren ook kritische, soms zelfs cynische geluiden. Gemeenteleden jonger dan 50 waren meestal voor. Anderen waren sceptisch: past het wel bij ons?’

Jaap: ‘Een van de kerkenraadsleden vertelde bij een eerste ontmoeting geëmotioneerd over de moeite om het evangelie te communiceren met mensen die je in het dagelijks leven ontmoet, in het dorp, op je werk. Dat was nu juist de diepste reden om IZB-Focus te ontwikkelen: hoe leer je vrijmoedig te spreken over je geloof?’

Door de kritische reacties liet Jaap zich niet uit het veld slaan. ‘Ik ben gepokt en gemazeld in de wereld van de wetenschap. Daar heb je per definitie een kritische houding; dat is je tweede natuur, je manier van denken. Je bevraagt elkaar kritisch om verder te komen. Dus door een beetje tegenwind werd ik niet omver geblazen – die houding heb ik ook als ik kerkenwerk doe.’ Om het vertrouwen te winnen, maakte Jaap met alle kerkenraadsleden een persoonlijke afspraak. ‘Gewoon bij ieder thuis, aan de keukentafel. Kwam ik binnen, dan zag ik de argwaan in de ogen. Maar ik ging onbevangen het gesprek aan,

zonder agenda. “Ik wil weten wie je bent, wat je bezighoudt.” Dan zag je ze gaandeweg ontgooien. Die gespreksronde heeft veel geholpen. Als ik nu in het dorp kom, voel ik me één van hen.’ Hij kopieerde die aanpak van zijn eigen predikant, ds. Pieter Versloot, in de Groningse Martinikerk. ‘Toen hij net was benoemd, maakte hij ook een kennismakingsronde langs alle gemeenteleden. “Wat vind jij belangrijk, in het geloof en kerkzijn, vandaag?”’

Jaap: ‘De mensen op het platteland hier kennen de IZB niet of amper. Je moet eerst vertrouwen kweken. Anders gaan ze nooit met je in zee. Het is een kwestie van investeren. Een zaak van lange adem.’

Gerco maakte als nieuwe dominee in Siddeburen ook zo’n kennismakingsrondje. ‘Ik begon bij de jongere garde. Verschillenden onder hen waren afgehaakt bij de kerk of de kerkdienst, of beide; maar niet per se bij God en geloof. Om allerlei redenen lieten ze zondagochtend verstek gaan. Omdat de vorm van de kerkdienst hen niet aanspreekt, omdat ze een ongelovige partner hebben, omdat ze geen aansluiting vinden bij leeftijdgenoten, etc. Maar ze waren wél bereid deel te nemen aan een gesprekskring, speciaal voor deze doelgroep.’ Het is een kwetsbaar, maar kostbaar lijntje, realiseert de predikant zich. Zijn werk in de gemeente Siddeburen-Tjuchem-Steendam combineert Gerco met de coördinatie van ‘De Struunders’, (van ‘struinen’), een missionaire pioniersplek. Uit een recente enquête bleek dat er veel eenzaamheid is in het dorp, niet alleen onder ouderen. ‘De Struunders’ hebben tot nu toe vooral aan de weg getimmerd met publieksacties: met Valentijnsdag werden hartvormige snoepjes met een tekst uitgedeeld (‘God houdt van jou’), met Pasen was er een brunch, met Pinksteren konden kinderen vogels vouwen. Het is nog even zoeken waar de pioniers zich vooral op toe gaan leggen; de open maaltijd gooit hoge ogen.

Vanuit de tijdelijke pastorie zien we de romaanse Dorpskerk liggen; dat juweel moeten we gezien hebben voor we verder trekken. Gerco: ‘Uit de 14e eeuw. Zoiets doet me wat. De kerk heeft hier al heel wat doorstaan.’

We pakken de A7, schampen langs Groningen-stad en koersen richting het westen, Friesland in.

'In deze wijde omgeving had de IZB nauwelijks contacten', zegt Jaap, met brede armgebaren achter het stuur. 'Ik vond en vind dat we ons daar niet bij neer moeten leggen.' Zo goed en zo kwaad als het ging, corona hielp niet mee, legde hij in de afgelopen drie jaar contact met 41 gemeenten. 'Dankzij mijn ervaring in het onderwijs en het kerkenwerk kon ik zonder problemen schakelen met kerkenraden. Veel gemeenten kampen met leegloop. "Wij dominees zijn de begrafenisondernemers van de kerk", zei een predikant tegen me. Ga maar na: het aantal uitvaarten per jaar: veel. Aantal belijdenis-catechisanten: nul. Aantal dopelingen: nul of weinig. En na de basisschoolleeftijd zien we veel kinderen niet meer, want zondagsschool en kindernevendienst zijn afgelopen en papa en mama gaan niet naar de kerk. De kerk heeft voor dorpelingen soms de status van de kaatsvereniging, of de voetbalclub: leuk voor wie er lid van wil zijn. Dat grijpt me aan. Bij al die kaalslag blijf ik gespitst op tekenen van hoop. Waar werkt de Geest? Waar wil Hij ons inzetten? Ik zie altijd mogelijkheden. Of tenminste: ik probeer ze te ontdekken.'

Tot zijn verhuizing naar Groningen woonde Jaap met zijn gezin in Zeist. 'We waren er lid van een grote bloeiende gemeente. Onze kinderen participeerden volop in het jeugdwerk; daar vonden ze hun vrienden. Daardoor had je ook nooit gedoe over 'ga je mee naar de kerk?'; de vrienden namen hun leeftijdgenoten mee, naar clubs, catechisatie, kamp.

Toen ze in verband met zijn aanstelling bij het UMCG verhuisden naar Groningen, waren de oudste kinderen al in hun studententijd. Jaap werd actief als voorzitter van de kerkenraad, zette zich in voor gemeenteopbouw, studentenwerk, missionair werk, 'Het Pand' in de Padangstraat, Indische Buurt, een vogelaarwijk. 'We hadden er een luxeprobleem: het missionair-diaconale centrum barstte uit zijn voegen. Er kwamen meer kinderen en activiteiten dan we onderdak konden bieden. Met veel capabele vrijwilligers is toen een prachtig project gerealiseerd, de nieuwbouw van Het Pand, in samenwerking met de speeltuinvereniging. Dat hebben wij niet gemáákt. Zoiets ontváng je.'

Oentsjerk, Ryptsjerk, Gryptsjerk, Lekkum... Burdaard kan dan niet ver meer zijn. Een pittoresk dorpje, dat de kijkers thuis kennen van de Elfstedentocht. Pal achter de kerk ligt de trekvaart. Zes kilometer verderop passeren de schaatsers het beroemde bruggetje van Bartlehiem. Maar nu dobberen er luxe jachten in een slakkengangetje naar het kleine haventje.

We ontmoeten bij het kerkgebouw ds. Bert Timmer, die sinds 2018 predikant is van Burdaard, Wânswert, Jislum en Reitsum. Vanwege de maatregelen rond de coronacrisis heeft hij het gevoel 'drie keer opnieuw' te zijn begonnen. Aangezien hij ook nog ambulante predikant is in Ee en Kollum, verdeelt hij zijn aandacht over een wijde regio. Dit is zijn vierde gemeente, een kerk van 550 zielen. Een derde is meelevend, een derde zit op de wip, een derde is snurkend lid. Alle stromingen leven er onder één dak: klassiek-hervormden, vrijzinnigen, hervormden, evangelisch georiënteerden.

“

Wij dominees zijn de begrafenisondernemers van de kerk.”

Jaap van den Born in gesprek met ds. Bert Timmer.

En alsof het in de lucht zit óók Bert vertelt over contacten met jonge (doop)ouders bij wie de band met de kerkdienst een dun lijntje is geworden. Ze zijn wel gelovig, willen zich graag inzetten voor missionaire of diaconale activiteiten, maar bedanken vriendelijk voor een zondagse 'kerkdienst 1.0'. Bert: 'Ze kiezen liever een vorm die bij hen past. Het concept van de Kliederkerk vonden ze te veel gericht op kinderen. Vieren, eten, doen, beleven; dat zijn kernwoorden voor hen.' Het initiatief is geen eendagsvlieg, de groep is al vijf jaar actief en tooit zich met de naam 'Belevingskerk'. Bert: 'Er is vanaf het begin open contact geweest met de kerkenraad, die hen alle ruimte gaf. Ze beschouwen zichzelf als deel van de gemeente en zo behandel ik hen ook. Het is een soort dochter van de moedergemeente. Als ze iets organiseren waarbij ik een rol kan vervullen, doe ik er graag aan mee.' Het liturgisch gehalte van de Belevingskerk is niet hoog, 'maar dat kan ook een reactie zijn op de tijd waarin

onze gemeente hechtte aan liturgische gewaden, responsies, etc.'

Bert vertelt over de Startzondag, met een samenkomst op het plaatselijke ijsbaanterrein. 'Het evangelieverhaal over de 5 broden en 2 vissen stond centraal, dus ik kon me wel voorstellen dat ze die locatie passend vonden. Gezongen werd er ook: Johan de Heer-liederen, Abba Vader. Maar een volgende keer kan er evengoed een nummer van het laatste Song-festival op het programma staan.' In het kerkblad zien we een aankondiging van de Belevingskerk voor Slotzondag: een 'belevingswandeling door het dorp, waarin het verhaal over Mozes centraal staat'.

Door de open, informele contacten met de leiding van de Belevingskerk bestaan ze in harmonie naast elkaar. 'Als je wat strakker bent en formeler wil vasthouden aan 'zo zijn onze manieren', dan zou de relatie al gauw onder spanning komen te staan. Ik vind het een waardevol initiatief. Binnenkort ga ik naar een cursus intergenerationele geloofsvorming en kerk-zijn; daar wil ik het als casus inbrengen. Welke vraag houdt je het meest bezig? 'Is dit nu een stuiptrekking van een stervende kerk? Of een ritseling van de Geest, van iets nieuws?'

Ook aan de koffie, in de consistorie: Wiebe Feddema, hij is kerkelijk werker in de 4 H-dorpen: Hantum, Hantumhuizen, Hantumeruitburen en Hiaure; we doen maar niet alsof we weten waar die liggen. Wiebe kent de streek als zijn broekzak, is geboren in Driezum, waar hij nog altijd woont.

“

Is dit nu een stuiptrekking van een stervende kerk, of een ritseling van de Geest, van iets nieuws?”

Op latere leeftijd koos hij voor theologie; sinds 2018 is hij voorganger van een gemeente met 440 zielen.

Jo-bin-der

Hij herkent het verlangen van de Belevingskerk bij een deel van zijn gemeenteleden. Er is een groep van jongvolwassenen, die onder de naam 'Jo-bin-der' ('U bent er') een paar avonden per seizoen bijeenkomt. Wiebe: 'Ze willen bij de gemeente horen, maar de meesten komen niet geregeld naar de kerkdienst. Eén stel keek tijdens corona geregeld naar de online-diensten van Mozaïek. Nu hebben we besloten een keer met de kring gezamenlijk een dienst te bekijken. Verder is er in de zomertijd een fietsgroepje ontstaan met daarin ook een aantal 'slapende' leden van rond de dertig. Het samen fietsen levert mooie gesprekken op, ook over het geloof. Op Paasmaandag organiseerde deze groep een fietstocht voor de vier dorpen. 'Je merkt dat de grens tussen kerk en niet-kerk er diffuser door wordt.'

We praten over de vragen die de nieuwe vormen met zich meebrengen. Wat blijft er van de nieuwe initiatieven over als de moedergemeente onverhoopt afkalft of zelfs wegvalt? Welke rol spelen de verkondiging en de sacramenten? Wat voor toerusting zouden de gemeenten kunnen gebruiken?

Randstedelijk

Jaap heeft drie jaar aan het Focus-project voor Noord-Nederland getrokken. Uit een recente rapportage bleek dat de doelstellingen niet zijn gehaald. Minder gemeenten dan gehoopt begonnen aan een IZB-Focustraject, ook de verwachting dat kleinere gemeenten gezamenlijk, op regionaal niveau een programma zouden gaan volgen, is niet uitgekomen. Ben je dan niet zwaar teleurgesteld? 'Nee. Misschien komt dat door mijn werk in de wetenschap. Daarin ben je soms ook een paar jaar aan het zoeken, voor je ontdekt dat je op een verkeerd spoor zit. Dan kun je zeggen: zonde van de tijd. Maar je kunt ook vaststellen dat de ervaringen je inzicht hebben verdiept.' Hoe zou je de ervaringen samenvatten? 'Kort en goed vindt men Focus te groot, te randstedelijk, te veel extra werk, te sterk geënt op kringwerk

en te weinig gericht op toerusting van kerkenraden. Vooral in de vaak kleine gemeenten in Noord-Nederland blijken dat breekpunten. Ondanks de goede subsidiemogelijkheden, dankzij de Solidariteitskas, vinden de meeste gemeenten een Focustraject te duur.

Zoeken

'We hebben een Focus-Mercedes ontwikkeld. Die rijdt fantastisch, aan alles is gedacht. Maar de gemeenten willen geen Mercedes, die vinden een lelijke eend al goed genoeg. Anderen pakken net zo lief de fiets. We kunnen nu met overtuiging zeggen dat we het net aan de andere kant moeten uitgooien. Pionieren is nu eenmaal zoeken en proberen. We hebben geïnvesteerd in het opbouwen van een netwerk. Dat vergt tijd. We hebben geleerd van de ervaringen en bieden Focus nu veel flexibeler aan. Meer maatwerk. Maar vraaggestuurd. De komende jaren hoop ik een Focustraject te begeleiden in de wijkgemeente rondom de Grote Kerk in Hoogeveen. Daar heb ik veel zin in. Daarnaast hoop ik mijn pionierswerk in Noord-Nederland voort te zetten. Hebben de gespreksgroepen van de millennials ondersteuning en/of toerusting nodig en zo ja, hoe moet dat er dan uit zien? Dat zou ik erg graag willen verkennen. Verder wil ik graag met missionaire vertegenwoordigers uit kerkenraden en/of evangelisatiecommissies regionaal in gesprek. Wat heeft hun omgeving nodig als het om missionaire presentie gaat? Ik laat me graag leiden door een tekst uit Jesaja 43 die me erg aanspreekt: *Blijf niet staan bij wat eertijds is gebeurd, laat het verleden nu rusten. Zie, ik ga iets nieuws verrichten, nu ontkiemt het – heb je het nog niet gemerkt? Ik baan een weg door de woestijn, maak rivieren in de wildernis.* Ik ben benieuwd wat de Geest voor ons in petto heeft.'

'Natuurlijk is het een raar boek'

DAVID BOOGERD, DE MAN
ACHTER 'DIT IS DE BIJBEL'

De ene keer staat er een weerbarstig onderwerp op het menu als de (vermeende) vrouwenvriendelijkheid van de Bijbel. Of geweld. Een andere aflevering is gewijd aan een wat toegankelijker thema als de rol van eten en drinken of van seks. Maar oppervlakkig wordt *Dit is de Bijbel* nooit, en loodzwaar evenmin. In deze podcastserie, een coproductie van EO en IZB, bespreekt presentator David Boogerd zijn groeiende fascinatie voor de mooie én dwarse kanten van de Bijbel met een al even enthousiaste theoloog. 'Natuurlijk is het een raar boek!'

“

De Bijbel is
slachtoffer
van z'n eigen
succes.”

EO-journalist David Boogerd, eerder onder meer betrokken bij tv-programma's *Adieu God?* en *De Kist*, heeft inmiddels beide handen vol aan zijn twee wekelijkse podcasts: *De Ongelooflijke Podcast* ('over de relevantie van het geloof in een steeds ongeloviger Nederland') en *Dit is de Bijbel*. Van laatstgenoemde podcast doet hij ook de redactie en de montage. Hij zit dus altijd wel tussen twee podcasts in en wekt bepaald niet de indruk dat hij dat als een corvee ervaart. 'Het voorbereiden van *Dit is de Bijbel* is het leukste wat er is. Gewoon een middag zitten met de Bijbel open, dingen uitzoeken. Het gaat over mensen van vlees en bloed. Moet je 1 en 2 Samuël eens lezen!'

David (36) is getrouwd en vader van een zoon van twee en een pasgeboren (mei '22) dochter. Hij groeide op als jongste van drie kinderen in een hecht gezin met God, Bijbel en kerk als vaste waarden. Maar toen zijn moeder plotseling overleed – David was 8 – had het hele geloof hem weinig meer te zeggen. 'Een soort vertrouwensbreuk tussen mij en God', zei hij daarover in een interview in *Visie* (nr. 3/2021). 'Wat heb je aan het geloof als je moeder er niet meer is?' Geleidelijk werd God weer een realiteit in zijn leven. Op zijn 19e deed David met volle overtuiging belijdenis. Discussiëren over het geloof is al jaren zijn lust en z'n leven; de podcasts bieden daarvoor natuurlijk een uitgelezen arena.

Door merg en been

Zijn gesprekspartners in *Dit is de Bijbel* zijn op dit moment vooral de theologen Arnold Huijgen, Stefan Paas en Almatine Leene. 'Eerlijk en bevlogen, dat geldt niet alleen voor deze mensen zelf, het is ook het concept van deze podcast. Eerlijk in de zin dat ongemakkelijke teksten niet worden weggepoetst.' Die weerbarstige passages herkent David zelf ook. 'Abraham die Izak moet offeren – het gaat je door merg en been. De zondvloed – wij lichten er altijd het romantische verhaal van de ark uit, maar al die mensen die verdronken, wát een tragedie. Dat soort dingen proberen we ook te benoemen'.

Een wel heel pregnant voorbeeld van een ongemakkelijk bijbelgedeelte is de beruchte Psalm 137. De laatste verzen zijn bijna te gruwelijk om te lezen. 'Toch willen we niet om dat soort

teksten heen lopen. Overigens: als je het slot van Psalm 137 in de context plaatst, en de verzen die eraan voorafgaan erbij betreft, wordt het wel een ander verhaal.'

David en zijn gasten proberen de verleiding te weerstaan, alles uit te leggen en dicht te smeren. Een profeet als Amos bijvoorbeeld, 'daar word je niet bepaald vrolijk van. Eerlijk gezegd biedt hij heel weinig hoop.' Maar is dat erg? Nee dus: 'Door met de Bijbel te worstelen wordt dit boek juist interessant! Misschien vinden sommigen de Bijbel nogal braaf. Je kunt veel van de Bijbel zeggen, maar niet dat het een braaf boek is.'

Zelfs de populaire bijbelgedeelten bevatten passages waar je als lezer bij nader inzien tegenaan kan hikken. Neem de bij velen geliefde Psalm 139; er worden dierbare dingen gezegd over God die ons in de moederschoot gevormd heeft, onze gedachten kent enzovoorts. 'Maar zelfs in deze psalm gaat het over vijanden. Vijanden?! Heb je die, als je in een Vinex-wijk woont?'

“

Heb je vijanden,
als je in een
Vinex-wijk woont?”

Verrast

Zoals het een goede podcast betaamt, wekt ook *Dit is de Bijbel* de schijn dat er wat voor het vaderland weg gekeuveld wordt – maar natuurlijk zijn er voorbereidende gesprekken, er is een gesprekslijn uitgezet. Toch is het spontane wel degelijk aanwezig. 'Het gebeurt vaak dat ik verrast word. Bij een aflevering over Pasen bespraken we het gegeven van het offer, waarom het zo gewelddadig moest. Arnold Huijgen legde het fantastisch uit, ik werd er tijdens het gesprek echt door geraakt. De deskundigen spreken met zoveel passie; daar zijn ze natuurlijk ook op uitgezocht.' Zo herinnert David zich nog haarscherp het gesprek met Stefan Paas over de plaats van dieren in de Bijbel (oktober '21). 'Psalm 104 kwam onder meer langs – die gaat helemaal over de natuur. Allerlei soorten worden bij name genoemd. Stefan kon er zó ontroerend over praten!'

De Bijbel blijkt in de meest letterlijke zin een onuitputtelijke bron van inspiratie. 'Bij elke aflevering ontstaan tijdens het gesprek wel twee nieuwe ideeën. Dan komt er iets langs waarvan we zeggen: daar gaan we ook eens in duiken.'

'Ik hoor er weer bij'

Hoe zou je je publiek omschrijven? 'Zowel bij *De Ongelooflijke* als bij *Dit is de Bijbel* wordt gemikt op mensen die zich aan de rand van de kerk bevinden. En dus ook de rand van de Bijbel. "Ik hoor er weer bij", is een veelgehoorde reactie van 'randchristenen' die naar deze podcasts luisteren. Er moet wel een aanvangsinteresse zijn – het heeft geen zin als je bij wijze van spreken nog moet uitleggen wie Paulus was. Maar het zijn wel mensen die opnieuw verrast willen worden. Dat geldt voor mijzelf ook.' Vandaar Davids advies: luister eens naar een bijbelverhaal alsof je het voor het eerst hoort. Het vereist misschien enige geestelijke acrobatiek – 'de Bijbel is in zekere zin slachtoffer van z'n eigen succes' – maar het is de moeite van het proberen waard. 'Zodat je echt van je sokken geblazen wordt. Kerst is daar een goed voorbeeld van. Het hangt natuurlijk aan elkaar van clichés maar als je het eens op je laat inwerken is het gewoon heftig. En ruw!'

'Ik krijg weleens de vraag of ik me met *Dit is de*

“

'Ik hoor er weer bij' is een veelgehoorde reactie.”

Bijbel niet meer op niet-gelovigen moet richten. Maar ik hoop eerlijk gezegd dat christenen zelf de Bijbel weer meer gaan lezen.' Blijkbaar staat het meest gelezen boek ooit toch ver van mensen, ook van christenen af. Gemakzucht speelt daarbij een grote rol, vermoedt hij. Herkenbaar - zelf loopt hij ook regelmatig tegen tijdgebrek aan. 'Dan wil ik graag een paar hoofdstukken achter elkaar lezen uit Koningen en dan merk ik: tjonge, da's best veel tekst!' Maar zijn enthousiasme overheerst. 'Ik ben het lezen van de Bijbel veel leuker gaan vinden. Dat gun ik anderen ook. En dan ga je er vanzelf ook makkelijker over praten met mensen in je omgeving. Ik hoop dat er meer liefde, meer passie voor de Bijbel ontstaat.'

Waar luistert David Boogerd zelf graag naar als hij niet met *Dit is de Bijbel* bezig is? 'Mijn favoriete podcast is *The rest is history*, van onder meer Tom Holland. Een historicus die als niet-gelovige met veel geestdrift spreekt over het christelijk geloof. Heel goed. En heel grappig.'

www.nporadio5.nl/podcasts/dit-is-de-bijbel

UIT HET IZB-ONDERNEMERSNETWERK

Een klik met de logistiek

De romantiek rond het beroep van vrachtwagenchauffeur mag er dan wel af zijn, en de vergrijzing slaat ook in deze branche toe – bij JobTrans in Genemuiden maken ze van die nood een deugd. Chauffeurs worden hier opgeleid én bijgeschoold. Directeur Henrik de Leeuw (35), lid van het ondernemersnetwerk van de IZB, over beeldvorming, warme baden en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Het hoofdkantoor is gevestigd op een industrieterrein aan de rand van Genemuiden. De directiekamer biedt een riant uitzicht over de uitgestrekte polder. 'Daar liggen mijn roots', wijst Henrik in de richting van Mastenbroek, op een steenworp afstand. De afspraak is aan het begin van de ochtend gepland, en dat is typerend voor de sector. 'Om 07.15 begint de werkdag, en die gaat door tot 18 uur, ook op kantoor. Wel in shifts natuurlijk. Zaterdag is de drukste dag van de week, dan worden veel trainingen gegeven.'

We hebben het dan bijvoorbeeld over een code 95-training, waarin JobTrans zich heeft gespecialiseerd. Bij de leek zal de naam 'code 95' niet meteen een belletje doen rinkelen, maar binnen de beroepsgroep is het een begrip. Krachtens EU-wetgeving moet elke vrachtwagen- en buschauffeur in een periode van vijf jaar 35 uur aan nascholing volgen, in vakjargon code 95. Een groot deel van zo'n training heeft te maken met veiligheid. Stel dat je als vrachtwagenchauffeur getuige bent van een ongeluk voor je op de weg, hoe handel je dan? En wat doe je als tijdens het laden of lossen iemand gewond raakt? Of als er brand ontstaat, in het voertuig zelf of in de berm?

Gedragsverandering

JobTrans snapt heel goed dat een ervaren vrachtwagenchauffeur, die bij wijze van spreken kan lezen en schrijven met zijn truck, niet bepaald reikhalzend uitkijkt naar sessies in de 'schoolbanken'. Toch durft De Leeuw er zijn hand voor in het vuur te steken dat de meeste cursisten tevreden terugkijken op leerzame en zelfs leuke dagen.

Een grote uitdaging waar ook de transport- en logistieke sector mee te maken krijgt, is de energietransitie. Concreet: de omschakeling van diesel- naar elektrische vrachtwagens en alternatieve energiebronnen. De eerste waterstoftrucks hebben hun intrede gedaan. Dat vereist een gedragsverandering. Menig chauffeur moet wat overwinnen

“

We zijn natuurlijk grote vervuilers, we moeten een omslag maken.”

om op een andere manier van rijden over te schakelen. 'Ik ga niet in zo'n botsauto zitten, zo'n kermisding', verwoordt Henrik de gevoelens van veel (oudere) truckers. Juist ook aan dat psychologische aspect wordt tijdens de trainingen veel aandacht besteed. 'We proberen de cursisten echt het gevoel van een warm bad te geven. Ik heb me weleens laten vertellen dat de ideale temperatuur van een bad betekent dat je misschien even aarzelt voordat je erin stapt, maar eenmaal in het water wil je er voorlopig niet uit.'

Waar vindt het praktijkgedeelte van de opleidingen plaats? Hoe ruim opgezet ook, het is hier op het industrieterrein geen TT-circuit. Dat blijkt helemaal niet zo'n gekke gedachte. 'Op het TT Circuit Assen huren we inderdaad weleens een baan af. Of op het RDW Testcentrum Lelystad. En het circuit van Zandvoort natuurlijk – waar de tarieven sinds de Formule 1 trouwens wel flink omhoog zijn gegaan...'

Naadloos

Diep in zijn hart wist Henrik de Leeuw altijd al dat hij in de transportsector zijn brood wilde verdienen. 'Ik had gewoon een klik met de logistiek. Van jongs af aan reed ik mee met de vrachtwagenchauffeurs in onze familie. Naar de veiling bijvoorbeeld. Maar ook de binnenvaart heeft bijgedragen aan mijn liefde

voor transport.' Na zijn mbo te hebben afgerond, ging hij aan het werk in de vloerbedekkingen – voor menig Genemuider een bijna onontkoombare route. 'Daarna kwam ik in de uitzendbranche terecht. Intussen volgde ik de hbo-opleiding commerciële economie.'

De droom om voor zichzelf te beginnen kwam al tijdens zijn studie uit. In 2010, een jaar voor het afstuderen, zette Henrik samen met anderen een uitzendbureau op, de voorloper van JobTrans. De onderneming liep meteen gesmeerd. Het geheim van het succes zit 'm in het

feit dat de werelden van de personeelsdiensten én van de opleiding in de logistiek naadloos op elkaar aansluiten. Hij legt het als volgt uit: 'Om een baan te hebben, heb je een opleiding nodig en als je daarin beter wil worden of verder wil groeien, heb je ook weer een opleiding

nodig. JobTrans biedt beide aan binnen een nichemarkt.'

Naast het hoofdkantoor in Genemuiden zijn er inmiddels vestigingen in Harderwijk, Heerenveen en Oosterhout. Wat De Leeuw betreft blijft het daar niet bij, zijn bedrijf is hard op weg naar landelijke dekking. Voor de liefhebbers een paar cijfers: op dit moment zijn er 45 man in dienst, plus circa 70 freelancers. In de chauffeurstak zijn ruim 300 mensen aan het werk en jaarlijks worden vijftien- tot twintigduizend chauffeurs getraind.

Is dat klein, groot, gemiddeld? 'Op het gebied van opleidingen zijn we een van de grootste, en in uitzendland is dat lastig te zeggen. We zijn daar redelijk uniek.' Het werkt als volgt: JobTrans gaat in gesprek met de klanten, werkt de werving uit en plaatst die op de eigen kanalen.

Zorg voor de schepping

Henrik de Leeuw groeide op in een hervormd-gereformeerd milieu, de IZB was een begrip. De regio herbergt veel geloofsgenoten. Niet dat hij zijn medewerkers daarop selecteert. 'Er werken hier allerlei mensen, christenen en niet-christenen. Dat is toch juist goed, dat je met andersdenkenden ook eens een gesprek hebt? Dat je bijvoorbeeld een praatje maakt over het afgelopen weekend: wat heb jij zondag gedaan?' Moslims zijn er op dit moment niet in

dienst – niet dat ze niet welkom zijn, maar in dat deel van het land zijn ze nu eenmaal niet erg talrijk.

Het bedrijf steunt een aantal goede doelen, ook in de christelijke hoek, maar wil daar niet al te veel over kwijt. Waar JobTrans wel graag voor uitkomt is de samenwerking met Villa Joep, het fonds op het gebied van neuroblastoom kinderkanker. Voor elke cursus doneert het bedrijf dit jaar 1 euro, aan het eind van het jaar zal het totaalbedrag worden verdubbeld.

Zoals veel ondernemers in de logistiek draagt ook dit bedrijf zijn steentje bij aan het door oorlog getroffen Oekraïne. De Leeuw: 'We zijn betrokken bij opslag en transport van goederen. Ook hebben we geprobeerd Oekraïense chauffeurs hier aan het werk te helpen, maar dat liep stuk op regelgeving.'

Christen-zijn is voor hem ook maatschappelijk verantwoord ondernemen. 'Vanuit de opdracht om goed voor de schepping te zorgen. Vandaar dat de energietransitie niet alleen iets is wat ons wordt opgelegd, maar waarvoor ik me ook vanuit mijn overtuiging wil inzetten. We zijn natuurlijk grote vervuilers, we móeten een omslag maken.'

De eerste waterstoftrucks hebben hun intrede gedaan, de semi-autonome (vracht)auto is in aantocht. Een truck zonder chauffeur lijkt weliswaar nog toekomstmuziek, maar de technologische ontwikkelingen in de logistiek staan uiteraard niet stil. De data-integratie is niet meer weg te denken. Daar zit ook een keerzijde aan: als een vrachtwagenchauffeur twee minuten te lang aan het pauzeren is, heeft de baas dat in de gaten. Dat was een paar decennia geleden wel anders. Vrachtwagenchauffeur-zijn betekende dat je maximale vrijheid had, en dat was voor velen juist de charme. Je was dagen onderweg, had het rijk alleen, en ook al moest je wel eens een halve dag wachten voor een grensovergang – de vrijheid was onbetaalbaar.

Beeldvorming

Dat romantische beeld is achterhaald. Over beeldvorming gesproken: van een imago probleem heeft de truckersbranche nog steeds last. We kennen allemaal de vooroordelen: ze gedragen zich als heer en meester op de weg, duwen personenauto's aan de kant als het zo uitkomt, halen elkaar in met alle gevolgen van dien...

De Leeuw heeft niet de behoefte om zijn mensen als halve heiligen neer te zetten, maar maakt graag een paar kanttekeningen. 'Zonder transport staat écht alles stil', herhaalt hij de campagneleus van Transport en Logistiek Nederland nog maar eens. 'We willen allemaal wel graag dat de pakjes die we online bestellen,

snel worden geleverd. En zo nodig willen we ze ook nog kunnen retourneren. 'Wat dat vermeende irritante rijgedrag betreft: 'Ik weet niet of je veel op de weg zit, maar hoe vaak is het de laatste tijd gebeurd dat je door een vrachtauto van de weg werd gedrukt? Precies.'

Om een gunstig imago van het beroep van chauffeur tussen de oren te krijgen zul je bijtijds moeten beginnen. Daarom komen er regelmatig schoolkinderen – ook kleuters uit groep 1 en 2 – over de vloer. Ze mogen zelfs in de cabine van een lesauto klimmen. Een ervaring die natuurlijk een onuitwisbare indruk maakt. En wellicht een jongens- of meisjesdroom in gang zet...

Tekst: Anneke Verhoeven. Foto's: Wouter Muskee

.....

Dankbaarheid en voldoening

'Het geloof is van jongs af aan al belangrijk voor mij geweest. Ik ben dankbaar dat ik Gods liefde ken. Dat Hij mij altijd heeft vastgehouden vind ik een zegen. Daarom wil ik me graag voor Hem inzetten, en iets betekenen voor mensen die op mijn pad komen. Ik ben opgegroeid in Sommelsdijk, een dorp op Goeree-Overflakkee. Vrijwilligerswerk speelde eerder in mijn leven al een rol, zo zat ik in het bestuur van de jeugdvereniging en hielp ik wel eens bij de Vakantie-BijbelFeestweek of in een verpleeghuis.

Mijn kennismaking met Dabar was op camping 'De Klepperstee' in Ouddorp. Vorig jaar heb ik gekozen voor Dabar-in-de-stad, omdat ik het prachtig vind om Jezus liefde te delen met mensen in Rotterdam, waar ik woon en studeer. Op deze manier kan ik meebouwen aan de stad. De diversiteit van Rotterdam vind ik gaaf en die zagen we ook terug in het wijkgebouw. Waardevol om samen deze week te beleven met de wijkbewoners. Een mooie karaktereigenschap van de wijkbewoners is hun dankbaarheid. Eén van de moeders gaf ons na afloop een doos bonbons. Sommigen van hen spraken maar gebrekkig Nederlands, maar je merkte aan alles dat ze blij waren met de activiteiten. Bovendien is het een leuke vakantie week voor de kinderen die zelf niet of weinig op vakantie kunnen.

In de stad merk je al snel het verschil met Dabar op de camping, waar je vooral ouders en kinderen in de vakantiesfeer treft. Bij het wijkgebouw ontmoet je kinderen in hun persoonlijk leven, hun dagelijks leven. Ze hechten zich makkelijk aan je. "Jij bent als een tweede moeder voor me", zei een meisje. Het is genieten om zoveel blijde gezichten te zien. Niet eerder in mijn leven heb ik werk gedaan dat me zoveel voldoening geeft.'

Anne (21), student bestuurskunde

.....

De omweg van André Walhout
naar werk in de kerk

Een noodzakelijk

intermezzo

Het was geen brief uit de categorie 'dertien in een dozijn'. Een directeur van een aannemersbedrijf solliciteerde naar de functie van Focustrajectbegeleider, zeg maar, missionair toeruster in gemeenten. Hij werd aangenomen, korte tijd later werd hij hoofd van de afdeling IZB-Focus. Uit de nadere kennismaking blijkt dat de functie in het kerkenwerk 'een gouden kans' was. Er ging een lang, 'noodzakelijk intermezzo' aan vooraf. Een ontmoeting met André Walhout.

‘In mijn jeugd in Waddinxveen waren we lid van een kerk-in-opbouw, in een nieuwbouwwijk. We kwamen ’s zondags samen in de volgepakte aula van een schoolgebouw. Er heerste een sfeer van ‘hier gaan wij opnieuw beginnen’. Het was pionieren *avant la lettre*. Mensen met dromen over kerk-zijn op het dorp, over hoe het moet, soms hoe het anders moet - alles volgens de inzichten van toen, uiteraard. Maar hoewel, denk ik, voor de meesten wel vaststond welke kant het op moest, had het wel iets avontuurlijks, kerk-zijn met rafelrandjes. Het hoefde allemaal niet *spic en span* te zijn. Als jochie vond ik dat wel mooi; ik wist niet beter. Later heb ik die vorm van kerk-zijn nóg meer leren waarderen, als niet alles zo vastzit in structuren, in ‘zo zijn onze manieren’. Het weerspiegelt iets van de beweeglijkheid van de Geest, die we in de kerk nooit kunnen missen.’

Maar later is het ook daar ingekaderd. Onvermijdelijk. ‘Ja. En dat is ook nodig. Zodra mensen samen iets op poten zetten, maken we er ‘ons ding’ van. Vroeg of laat stolt het. Het gekke is dat dat in zekere zin ook eigen is aan kerk-zijn. Dat is niet per se iets om op neer te kijken. Je kunt niet zonder. (*Lachend*) Wij zijn niet de Geest. Je proeft bij zo’n nieuw initiatief de sfeer van aanpakken. De idealen buitelen over elkaar heen. Maar ergens verderop stukt het in onze traagheid, in onze beperkingen, onze drang om ergens grip op te krijgen en te houden. Op een gegeven moment heb je dan een kerk, een gebouw, een gemeente. En dat wordt dan heel dierbaar; ook de gewoonten en gebruiken. Met het risico dat het dáárom gaat draaien. Want misschien is de Geest alweer verder, of zou Hij wellicht verder willen. En tegelijk is het mooi

om te constateren dat Hij in die gemeente werkzaam is. Het zit ’m niet alleen in het vluchtige, het nieuwe, of bijzondere. Het wonderlijke is dat de Geest zich niet veel lijkt aan te trekken van onze structuren en initiatieven. Hij gaat zijn soevereine gang. Dat moet ons doen aarzelen om teveel met ‘ons maaksel’ bezig te zijn. Meer luisteren, stil zijn.’

Je bent nu lid van de Sint-Janskerk, Gouda. Als kerk-zijn ergens ‘staat’, dan daar. Prachtige kerk, een gestructureerd kerkelijk leven.

‘Een fenomenaal gebouw. Elke zondag kan ik onder de indruk komen van de zorg en toewijding waarmee dat is gebouwd. Die aandacht en dat vakmanschap kennen we nu niet meer.’

Je kijkt er ook met een timmermansoog naar. ‘Overdonderend, de geschiedenis die op je neerziet. Tegelijk moet ik dan denken aan Marcus 9, de vier mannen die hun vriend bij Jezus brengen. Ze breken het dak open, stof, zooi. Om de zaak zelf: de ontmoeting met Jezus. Het is een vraag die me vaak bezighoudt: wat blijft er van de gemeente over, als het gebouw, het instituut zou wegvallen? De Goudse glazen, het prachtige orgel, de eikenhouten kansel... Niet vanuit de hoogmoed dat wij het wel eens even beter zouden kunnen gaan doen – dat zou haaks staan op de eeuwenlange kerkgeschiedenis. Maar om meer tot de kern te komen.’

Kortom, je kunt niet zonder, tegelijk moet je het relativeren. Even terug: het ‘opnieuw beginnen’ zat ingebakken in het geloof zoals je het hebt leren kennen.

‘Denk het wel. De dingen liggen niet op voorhand vast. Misschien dat je daarom meer georiënteerd bent op luisteren, om te zien welke weg de Geest kiest.’

Is het geloof vanaf je jeugd een ononderbroken lijn?

‘In mijn tienerjaren heb ik perioden van grote twijfel gekend. Ik wilde mijn eigen weg vinden. Die ruimte kreeg ik en nam ik ook, mijn ouders waren op me betrokken. Ik heb me begeven in allerlei kringen: een baptistengemeente, een charismatische pinkstergemeente, de Gereformeerde Gemeente en meer. Ik vond het een verrijking om te ontdekken dat de Kerk meer kamers kent dan de hervormde gemeente van

“

Als je geroepen bent,
kun je dat niet zomaar
naast je neer leggen.”

André Walhout (40) is geboren in Den Helder, verhuisde kort daarna naar Middelburg – zijn vader werkte bij de marine. Het grootste deel van zijn jeugd bracht hij door in Waddinxveen. Hij studeerde theologie in Utrecht. Momenteel is hij directeur/eigenaar van aannemersbedrijf Renomeer in Gouda en hoofd van IZB-Focus. Hij is getrouwd met Lianne en vader van Nora, Silas, Suze en Justus.

“

Ik kan me zo goed voorstellen dat mensen zonder God kunnen leven.”

Waddinxveen. Maar je ontdekt daarbij ook dat het zó ambigu is, waarom mensen dingen doen of zeggen. Ik heb van mezelf uit de neiging om alles te relativeren.’

Tot op de kern?

‘Lang heb ik geworsteld met de vraag: En wat nu, als het christelijk geloof een hersenspinsel blijkt te zijn en we het allemaal bij het verkeerde eind hebben? Het is een vreemd verhaal. Het andere verhaal – het grote Niets, dat we in het bestaan geworpen zijn, dat het met de dood is afgelopen – ligt zó voor de hand. Ik kan me zo goed voorstellen dat mensen zonder God kunnen leven. Niet dat het leven er mooier op wordt, maar ik snap het wel.

Toch ervaar ik het als een verzoeking, als die vragen zich aandienen. Gelukkig word ik er door de woorden uit de Bijbel en de liturgie, door de

kracht van de Geest, telkens weer bovenuit getild, maar de vragen blijven zich van tijd tot tijd aan me opdringen.’

Je wordt er bovenuit getild. Dat is een passieve formulering.

‘Ja. Ik zou niet weten waar het anders vandaan moest komen. Je kunt je er anders tamelijk ontredderd onder voelen, zeker als je in een christelijke bubbel opgroeit. Het is meer dan een denkoefening; het gaat door merg en been. Dat ik bij het geloof betrokken ben, komt doordat ik erbij betrokken gehouden ben. “Uw rechterhand houdt mij vast.” Dat is realiteit.’

Hebben die ervaringen je keuze voor de theologie-studie bepaald?

‘De ervaring van ‘ontreddering’ en het besef daar bovenuit getild te worden hielden elkaar

in evenwicht; als ik mijn beleving even kort samenvat. Ik ben nooit 'ver heen' geweest. God is altijd op me betrokken geweest. De gemeente in Waddinxveen heeft een belangrijke rol gespeeld in de keuze voor theologie. Er was bloeiend jeugdwerk, er waren volwassenen die zich om ons bekommerden, tijd investeerden in gesprekken met jongeren, om ze verder te brengen in het contact met de Bijbel.'

Klinkt haast voorbeeldig.

'Dat was het ook. Als ik nu rondkijk in gemeenten, zie ik dat soms, maar vaak niet gebeuren. Zo belangrijk! Investeren in een nieuwe generatie. Ook bij belangrijke gebeurtenissen van leeftijdsgenoten, ziekte en overlijden, waren ze er. We lazen de Bijbel en de woorden kregen betekenis tegen de achtergrond van wat we meemaakten. Daardoor was het Woord van God niet een set aan waarheden of overtuigingen, maar een levende realiteit, midden in het leven. Het was een proces van inwijding. Aan het eind van mijn middelbare-schooltijd groeide bij mij een besef van roeping voor werk in dienst van God, als 'professional' in de kerk. Zo rijpte bij mij het plan om theologie te gaan studeren.'

Studeren en werken

Als scholier had André 's zaterdags een baantje bij een timmerman. Krullen vegen en opperen in het begin, later meer en meer specialistisch timmerwerk. Hij had er handigheid in. Toen hij ging studeren bleef dat zijn bijbaan. Hij trouwde op jonge leeftijd, er moest brood op de plank komen, dus ging hij in deeltijd studeren en meer werken, voor een vastgoedontwikkelaar in Utrecht. 'Studeren en werken, ik vond het beide leuk, maar uiteindelijk – zo was het plan – zou ik in de kerk gaan dienen. Ik volgde de kerkelijke opleiding, vicariaat en uiteindelijk wilde ik ook wel dominee worden. Maar de studie raakte gaandeweg steeds meer omgeven door enorme frustraties. Studeren ging me goed af, maar zodra ik zelf iets moest schrijven een werkstuk, een scriptie of een preek, dan blokkeerde ik. Door innerlijke remmingen; angst dat het beter kon dan ik het deed. Perfectionisme. Maar ook gewoon moeite om me te concentreren. Om de veelheid aan gedachten te kanaliseren tot een vloeiend betoog. Ik zag met enige jaloezie

hoe dat anderen makkelijk afging.

Tegelijk verlangde ik ernaar dat mooie werk ook te kunnen gaan doen. Ik kwam mezelf keihard tegen.'

Lijkt me ook een knauw geven aan je geloof. Je wist je geroepen...

'Dat was het ook. Ik was pastoraal werker in de Jacobikerk en merkte dat het niet langer ging. Je voelt je op zo'n moment uit elkaar gescheurd. 'Dit werk doet er toe' én: 'het lukt me niet'. Als je niet uitkijkt zou je hierdoor een hekel krijgen aan God, godsdienst, kerk, en alles.'

Hoe kom je dat te boven?

'Niet. Ik werd overspannen, ben gestopt. Het voelde als falen. Beelden die ik van mezelf had, gingen omver. Je moet dan in je omgeving vertellen dat je niet verder gaat.... Dat was zwaar. Het voelde als een bevrijding om van mijn laatste centen een verroeste tweedehands klusbus en wat gereedschap te kopen en gewoon als timmerman/aannemer te gaan werken. Concrete dingen maken. Dat lukte tenminste. Dat was heel heilzaam. Achteraf kun je zeggen dat het een noodzakelijk intermezzo in mijn cv was. Ik raapte mezelf weer bij elkaar en begon te bouwen aan een aannemersbedrijf.'

En de kerk?

‘Ik bleef actief als pastoraal ouderling, later missionair ouderling, ouderling voor vorming en toerusting. En dat wakkerde de liefde voor theologie en het ambt wel weer aan. Wijlen ds. Hette Abma zei eens: “Als je geroepen bent, kun je dat niet zomaar naast je neer leggen.” Dat blijft dan haken en rondzingen. Na verloop van jaren heb ik nog een serieuze poging gedaan om de studie alsnog af te ronden, náást mijn werk; ik moest nog alleen een scriptie en een paar vakken. Voor anderen misschien een kleine hobbel, voor mij was het een berg. Toen ik merkte dat ik tegen dezelfde blokkades opliep, heb ik daar een punt achter gezet. Tegen deze achtergrond was het een gouden kans om voor IZB-Focus te gaan werken. Als missionair ouderling raakte ik betrokken bij het Focus-programma. Martijn van den Boogaart begeleidde het, hij heeft geen theologische opleiding. Ik zag hem aan het werk, raakte enthousiast en solliciteerde bij de eerste gelegenheid die zich voordeed.’

Hoe kijk je erop terug?

‘Dat ik mijn studie niet heb afgemaakt, voelt nog altijd als een nederlaag. Tegelijk was de route die ik heb afgelegd een weg van gebed en geloof.’

Er zal wat tijd overheen gegaan zijn, voordat je dat zo spontaan zegt.

‘Ja. Maar ik zou veel mensen gunnen dat ze op die manier tegen zichzelf kunnen aankijken. Niet alles lukt, accepteer dat. Je hebt soms dromen en plannen, je geeft alles wat je hebt en je bereikt je doel niet. Wees realistisch. Gods Koninkrijk wordt niet gebouwd door onze succesverhalen. Wij zetten ons in, lopen soms

hopeloos vast. God houdt ons in het oog, Hij is in liefde en geduld op ons betrokken. Deze ervaringen hebben me wel gevormd. Ook in mijn kijk op de kerk. Met IZB-Focus staan we in contact met veel gemeenten. Je ziet dan veel om voor te danken, ja, maar tegelijk gaat er zoveel niet goed. Ik kan kritisch zijn over gemeenten, maar nooit genadeloos; het blijft altijd mild. Wat ik weet van de traagheid, van het onvermogen, dat het niet altijd gaat zoals je hoopt. Mensen stellen zichzelf ook teleur.’

Radicale toewijding

We spreken elkaar kort na de publicatie van het zoveelste SCP-rapport over de geestelijk deplorabele staat van ons land. Hoe werkt dat bij jou? Je werkt met veel inzet, met hart en ziel bij een missionaire organisatie. Intussen lijkt de kerk soms alleen maar achteruit te boeren.

‘Juist in deze situatie is het geraten om je oog gericht te houden op God en Zijn Koninkrijk. In veel gemeenten zie je de reflex: ‘Hoe vinden we weer aansluiting bij de mensen van vandaag? Hoe kunnen we de kerkdienst en het kerkzijn weer leuk, aantrekkelijk en relevant maken, zodat het weer wordt zoals het was? Waarbij je dan de vraag kunt stellen: wanneer is het relevant en leuk genoeg, voor moderne mensen? Het gaat over bekering hoe leuk is dat?’

Met de Focus-experientiereis waren we in Schwerin, Noord-Oost-Duitsland. We waren onder de indruk van de missionaire pioniers die we daar ontmoetten. In navolging van Christus hadden ze alles losgelaten om zich radicaal toe te wijden aan hun roeping. Dat betekent: leven in afhankelijkheid, met open handen, kijken wat er komt. Dat wens ik ons ook toe, als gemeenten en persoonlijk.

Cruciaal daarbij is dat we door alles heen alert blijven op Gods stem. Hem horen spreken, ons horen aanspreken. Beschikbaar zijn. Dat is geen passieve zaak, het is de oren spitsen. Het heeft ook iets van een worsteling. “Ik laat U niet los, tenzij U ons zegent.” Dat urgentiebesef moeten we nooit kwijtraken, om te weten wat Hij nu, in deze context, van ons vraagt om te doen.’

“

Beschikbaar zijn. Dat is geen passieve zaak, het is de oren spitsen.”

Concreter en bewuster

‘Al meer dan 30 jaar is onze gemeente in Krimpen aan den IJssel betrokken bij het werk op camping de Westeinder in Rijsenhout, bij Hoofddorp. Elke nieuwe lichting op de jeugdvereniging levert nieuwe Dabar-vrijwilligers; een mooie traditie. Wie afzwaait, geeft binnen de gemeente het stokje door aan de volgende. Gemeenteleden, zeker ook de oud-dabaristen, leven mee met het werk.

Het kenmerkende van de camping in Rijsenhout is dat er veel mensen een groot deel van het jaar wonen. Daardoor kun je een goede band met ze opbouwen. Wij kennen hen, zij weten waar ze aan toe zijn. Dit jaar ga ik er voor de zesde keer naar toe. Het is een mooie manier om in bijbelstudies, gebeden en pastorale gesprekken praktisch vorm te geven wat ik tijdens mijn theologiestudie leer. De teamleden ken ik goed – we zijn elkaars gemeenteleden – en daardoor heb je makkelijker een gesprek van hart tot hart. Tijdens zo’n intensieve periode is de onderlinge geestelijke ondersteuning wezenlijk; dat mag in de drukte niet verwaarloosd worden.

Een van de dingen die ik bij Dabar heb geleerd betreft het gebed. Je kunt uit (goede) gewoonte, haast achteloos en in zijn algemeenheid bidden om een zegen voor de campinggasten en de activiteiten die we doen. Maar op de camping heb ik geleerd om concreter, bewuster te bidden, om gebedspunten op te schrijven. Daardoor word je meer alert op wat de Here doet. Zodra je daar oog voor krijgt, leer je ook meer dankbaarheid.

Ik herinner me dat we gericht baden voor inhoudsvol contact met tieners. Kort daarop waren er jongeren die onze teambijbelstudie wilden bijwonen. Het ging over Romeinen 8 en er ontspon zich een gesprek over de waarde van het christen-zijn, voor de toekomstverwachting, maar ook voor het dagelijks leven. Niets zal ons scheiden van de liefde van Christus.’

Adwin (24), student theologie (PThU).

Hebben mensen Jezus wel nodig?

Over de urgentie
van missionair werk

'Veel kerkelijke pioniers voelen zich verlegen met de klassieke boodschap van zonde, vergeving en verlossing', schreef opinieblad De Nieuwe Koers dit voorjaar. Ze kunnen vaak beter zeggen wat ze níét meer willen overbrengen, dan wat hun boodschap wél is.

De redactie van Tijding vroeg dr. Benno van den Toren, hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit én lid van het kernteam van missionair-diaconaal centrum 'Het Pand' te reflecteren op de vraag: Hebben mensen Jezus wel nodig? Hij schreef een essay over de urgentie van missionair werk.

De kerk heeft een missionaire roeping omdat ze verlangt het heil dat ze in Christus ontvangen heeft te delen. Deze roeping is urgent omdat alleen in Christus het volle leven te vinden is en omdat mensen zonder Hem verloren gaan. Kort en krachtig gezegd, maar in de missionaire praktijk staat deze overtuiging in toenemende mate onder druk. Wellicht omdat het steeds moeilijker is om te geloven, of omdat het zo moeilijk is om dit duidelijk te maken aan moderne geseculariseerde mensen buiten de kerk. En misschien wordt het ook wel moeilijker om te geloven omdat die woorden buiten de geloofsgemeenschap zo weinig aan de levens van de mensen die we in de winkelstraat passeren lijken te raken.

Binnen meer orthodoxe delen van de kerk zijn er veel gelovigen die de allesbeslissende betekenis van Jezus voor zichzelf hebben ontdekt. Ze zijn zich bewust dat ze niet voor God kunnen bestaan en weten zich in Christus vergeven en aanvaard, als een geliefd kind van God. Hun leven heeft daardoor kleur en diepte gekregen. Ze weten dat ze in leven en sterven bij Christus geborgen zijn en dat er een rijke toekomst op hen wacht. Stefan Paas noemt dat in een recent artikel de verticale en toekomstgerichte visie op heil en verlossing ('De Weg van de vrede. Heil en verlossing in de missionaire praktijk', *Kerk en Theologie* juli 2021). Hij geeft terecht aan dat deze ervaring van heil nauwelijks meer resoneert in het geseculariseerde Nederland. De meeste mensen worden helemaal opgeslokt door het hier en nu en maken zich geen zorgen over hun relatie met God of over de toekomst na de dood. Hun horizon wordt bepaald door deze wereld. Ze maken zich geen zorgen over God en kunnen zich ook niet voorstellen wat een relatie met God aan hun bestaan zou kunnen toevoegen. Dat geloof is dus niet alleen onwaarschijnlijk, het wordt ook als irrelevant ervaren. Bij mensen met andere culturele achtergronden zijn er vaak gemakkelijker aanhaakpunten om een gesprek over God aan vast te knopen.

Paas contrasteert deze visie met een horizontaal verhaal over verlossing, gericht op het hier en nu. Dit verhaal is sterk vertegenwoordigd in andere delen van de kerk. God is de God die ernaar verlangt dat mensen tot bloei komen, die de nood

van de mensen in het hier en nu ziet en die wil dat gelovigen zich voor de leniging daarvan inzetten – zodat mensen in de knel zich getroost weten en hoop krijgen op een betere wereld. Zodat mensen die het al goed hebben de zin van het leven zien en misschien ook wel weer meer zin krijgen in het leven omdat het niet alleen draait om je eigen geluk, maar om een betere wereld voor ons allemaal. Hier vinden we meer aanknopingspunten bij direct ervaren behoeften van mensen die niet zijn opgegroeid binnen de christelijke gemeenschap. Daarom krijgen dezelfde behoeften ook ruime aandacht in missionaire projecten, ook in meer orthodoxe delen van de kerk. We organiseren open maaltijden voor mensen in de marge, we trainen schuldhulpmaatjes, ontwikkelen projecten voor daklozen en organiseren sportevenementen voor kinderen uit kansarme buurten.

En we organiseren gespreksavonden voor zinzoekers en een open kerkportaal waar overbelaste mensen even een kaarsje kunnen branden en hun moment van rust kunnen pakken. Het lastige hiervan is dat het voor veel van de bezoekers van deze activiteiten maar moeilijk duidelijk te maken is waarom je hier God en Jezus voor nodig hebt. Is dit niet het verlangen naar een humaniteit die we allemaal zoeken waarbij we elkaar ondersteunen en onze inspiratie delen? Het is in missionaire activiteiten soms lastig schakelen tussen het horizontale en verticale. Hoe eindig je een open maaltijd met een gebed zonder dat het manipulatief voelt? Kun je in een gesprek met zinzoekers de stap maken dat voor jou je geloof niet de zin is die jij aan het leven geeft, maar dat je veel eerder zin gevonden hebt of zelf gevonden bent door God?

“

Veel mensen die in de missionaire praktijk bezig zijn zullen dat improviseren herkennen: het loopt bijna altijd anders dan gehoopt.”

Geloofsverlegenheid

Bijna niemand zal zich direct identificeren met één van beide polen: een horizontaal of een verticaal christendom. Ze horen bij elkaar. Ook al wordt het grif beaamd, in de praktijk blijkt het verdraaid lastig; het lukt maar moeilijk om de twee kanten nauw met elkaar te verbinden.

Deze missionaire verlegenheid legt denk ik ook een verlegenheid in de christelijke gemeenschap zelf bloot. Het is niet alleen zo dat we die 'verticale' geloofswaarden buiten de kerk maar moeilijk kunnen delen. Voor veel gelovigen zelf is geloof ook iets voor in de kerk, de zondag, het bijbellezen en bidden aan tafel, de bijbelkring. Daar weten we misschien wel waarom we geloven en naar de kerk gaan, maar dat wil niet zeggen dat het de manier waarop we ons dagelijks werk doen, in onze gezinnen leven, onze carrière vormgeven en vriendschappen aangaan diepgaand bepaalt. Ook voor gelovigen is er vaak een afstand en misschien zelfs wel een kloof tussen hun geloofsleven en de wereld daarbuiten.

Christelijke studentenwerkers zien dat veel intensief kerkelijk betrokken studenten juist na hun studententijd afhaken van de kerk of dat het geloof veel meer naar de marge van hun leven schuift. Dat heeft met dezelfde kloof te maken: hun geloof was van grote betekenis in die warme geloofsgemeenschap van hun jeugdgroep en studententijd, maar het blijkt dat ze grote delen van hun leven op hun werk en als jong gezin kunnen leven zonder dat geloven daar veel betekenis heeft. Ze zien dat hun seculiere vrienden en collega's het zonder geloof net zo goed redden. Wat heb je eigenlijk aan geloven? Kerkplanters delen ook verhalen hoe ze juist door heel intensief te luisteren naar de vragen en beleving van hun seculiere gesprekspartners de relevantie van hun eigen geloof gaan bevragen en opnieuw moeten ontdekken.

Als intercultureel theoloog ben ik veel bezig met de vraag hoe een bepaalde culturele en maatschappelijke context de manier waarop we geloven kleurt. Dat gaat niet alleen over de vorm die geloven heeft, maar ook over de vorm die geloven zou moeten hebben om impact te kunnen hebben in een betaalde context, om de relevantie ervan te kunnen zien en delen. Als je vanuit andere delen van de wereld naar de kerk in het Westen kijkt, valt op hoe sterk geloof hier gescheiden is van het dagelijks leven. Daarbij spelen verschillende factoren een rol. De moderne wetenschap zegt de hele materiële en sociale werkelijkheid te kunnen verklaren zonder God. Onze maatschappij zegt dat religie iets individueels is dat te maken heeft met opvoeding en persoonlijke keuzes, maar dat je zoveel mogelijk buiten het publieke domein moet houden. Religie heeft niet zozeer te maken met wie God is en wat God doet, maar met betekenis en zin die mensen zelf aan het leven geven. Daarom leven we met een gesecculariseerd publiek

domein en een gedeelde wetenschappelijke waarheid. Geloof is vooral een individuele drijfveer en het binnen-perspectief van de religieuze gemeenschap.

In deze situatie moeten we als geloofsgemeenschap ook zelf herontdekken waarom geloof in Jezus van levensbelang is voor alle aspecten van ons leven, voor kerk en dagelijks leven, voor werk en thuis, voor vriendschappen en huwelijk, voor het omgaan met de schaamte en schuld over ons verleden en voor het vinden van richting voor de toekomst van onszelf en van hoop voor de wereld.

Christus als centrum en doel van Gods plan met zijn wereld

In de Bijbel zijn de verticale en horizontale aspecten van het leven, het heden en de toekomst, het individu en de gemeenschap, de ziel en het lichaam, onze relatie met God en de toekomst juist vervlochten en onlosmakelijk met elkaar verbonden. Denk aan dat het grootse beeld van de persoon en betekenis van Jezus Christus in Kolossenzen 1:

Beeld van God, de onzichtbare, is Hij,
eerstgeborene van heel de schepping:
in Hem is alles geschapen,
alles in de hemel en alles op aarde,
het zichtbare en het onzichtbare,
vorsten en heersers, machten en krachten,
alles is door Hem en voor Hem geschapen.
Hij bestaat vóór alles en alles bestaat in Hem.
Hij is het hoofd van het lichaam, de kerk.
Oorsprong is Hij, eerstgeborene uit de dood,
om in alles de eerste te zijn:
in Hem heeft heel de volheid willen wonen
en door Hem en voor Hem alles met zich willen verzoenen,
alles op aarde en alles in de hemel,
door vrede te brengen met zijn bloed aan het kruis.

Eén artikel is te kort om te verkennen wat dit allemaal zou kunnen betekenen en hoe we dit zouden kunnen vertalen naar onze tijd. Duidelijk is wel dat hier geen plaats is voor een scheiding van horizontaal en verticaal. Christus heeft juist alles te maken met ons leven hier en nu op aarde dat tot zijn bestemming komt in de toekomst waarvoor Hij de mogelijkheid opent en waarvan Hij het centrum is. De schepping staat niet los van Christus maar vindt zijn bestemming in Hem die de machten die deze wereld in hun greep houden overwint en ons hoop geeft op een heel nieuw bestaan dat in zijn opstanding zichtbaar wordt. Elders in het Nieuwe Testament is die opstanding ook nauw verbonden met de kracht van de Heilige Geest. Die Geest raakt niet alleen zielen en individuele gelovigen, maar ook ons lichamelijk bestaan, gemeenschappen

en is gegeven om heel de geschapen orde te vernieuwen (Romeinen 1:4, 8:11; 1 Korintiërs 15:4-49).

Voor het herontdekken van de urgentie van de missionaire roeping is het dus van belang de brede betekenis van het evangelie te in het vizier te krijgen, waarin heel ons bestaan zijn bestemming vindt. Dat kan ook een verrassende en verrijkende ontdekkingstocht zijn waarin we nieuwe schatten van de rijkdom van het evangelie ontdekken. Stralende gelovigen die laten zien hoe de liefde van God en kracht van het evangelie alle aspecten van hun bestaan raakt zijn de beste evangelisten. Tegelijkertijd hebben woorden die zich niet weerspiegelen in een vernieuwd bestaan weinig zeggingskracht.

Juist op dit punt kunnen we veel leren van delen van de wereldkerk die in andere sociale en culturele contexten vaak aspecten van het evangelie ontdekken en verwoorden die in onze kerkelijke traditie op de achtergrond zijn geraakt. In de westerse kerk hebben we het werk van Christus vooral verstaan als verzoening aan het kruis en vergeving van schuld.

Dat zijn cruciale lijnen door heel de Bijbel heen, maar ze resoneren niet zomaar in een cultuur met weinig bewustzijn van schuld of van God, laat staan van schuld voor God. Kerken in andere culturen halen andere bijbelse lijnen naar voren: Jezus overwint de machten van het kwaad; Hij geneest; Jezus bedekt onze schaamte en geeft ons zelfrespect en een eervolle plaats; Hij helpt ons opstaan tegen onderdrukking; Jezus is degene die met ons lijdt als we worden vervolgd en vertrappt. We zullen dan ook woorden en beelden moeten vinden die spreken over Jezus op een manier die op een eigen wijze zijn betekenis laten zien in onze laat-moderne wereld: als degene die ons een nieuwe identiteit geeft in een wereld waarin ieder zijn eigen identiteit steeds opnieuw moet creëren; Jezus als de bron van rust en genade in een jachtige wereld waarin we afgemeten worden naar onze prestaties.

Het aanbod van medespelers 'over-accepteren'

De noodzaak en uitnodiging om de allesomvattende betekenis van het evangelie van Christus opnieuw te ontdekken betekent niet dat we de missionaire opdracht beter *on hold* kunnen zetten totdat we hier met elkaar uit zijn. Juist in missionaire ontmoetingen lukt het om nieuwe woorden te vinden en op nieuwe manieren de betekenis van Jezus te ontdekken, zoals Bram Maarleveld ontdekte in zijn gesprekken met dabaristen (*Tijding* 04/21, 'Dabar biedt ruimte voor open gesprek, zonder oordeel' - IZB). Missionaire ontmoetingsplekken confronteren ons met onze verlegenheid, maar kunnen ook plekken worden waar we de urgentie van de missionaire opdracht opnieuw ontdekken.

Kunnen we de mensen werkelijk serieus nemen, open naar hun vragen luisteren en die vervolgens in gesprek brengen

met het evangelie zonder dat de betekenis van Jezus daarmee ingepast wordt in de verwachtingen van de moderne zinzoeker of afgeplat wordt zodat het past in de heel beperkte ruimte die onze wereld heeft voor het hogere? Een beeld dat me daarbij helpt is de idee van 'over-accepteren' uit het improvisatietheater, dat onder meer gebruikt wordt door de Amerikaanse theoloog Kevin Vanhoozer (*The Drama of Doctrine*, 2003) en de Londense predikant Sam Wells (*Improvisation*, 2004). Op het toneel is improviseren misschien wel moeilijker dan het volgen van vaste teksten. Je moet voortdurend aandachtig zijn naar hoe de ander speelt. Je moet het 'aanbod' van andere spelers serieus nemen, ook als dat niet past in het verhaal zoals je dat al in je hoofd had. Je moet dat aanbod kunnen accepteren door er creatief en speels op in te gaan in plaats van stug je eigen verhaal door te zetten. Anders kun je beter voor een *onemanshow* kiezen.

Veel mensen die in de missionaire praktijk bezig zijn zullen dat improviseren herkennen: het loopt bijna altijd anders dan gehoopt en de mooiste ontmoetingen ontstaan als je dat onverwachte 'aanbod' creatief kunt accepteren en deel laat maken van je verhaal. Die creativiteit zien we ook in Jezus, die de mensen die Hij ontmoet zijn volle aandacht geeft, zich steeds weer mee laat nemen in onverwachte ontwikkelingen. Dat is het accepteren van het aanbod. Maar Jezus doet meer. Hij neemt zijn medespelers en tegenspellers steeds mee in een groter verhaal, het verhaal van God met mensen op weg naar de toekomst die in Jezus aanwezig is. Denk aan zijn ontmoeting met de bloedvloeiende vrouw, met Zacheüs, maar ook met Kajafas en Pilatus. Wat Jezus doet kun je in termen van improvisatietheater vergelijken met over-accepteren: je neemt het niet te voorziene aanbod van de ander aan, maar geeft er een onverwachte wending aan waardoor de medespelers meegenomen worden in een groter verhaal.

“

In onze gebrekkige zorg voor elkaar als gemeenschap worden we gedragen door en grijpen we vooruit op Gods grote toekomst waarin alles nieuw wordt.”

“

We hebben in Christus het begin van Gods nieuwe wereld en het begin van de opstanding gezien. Dat geven we door in kleine hand- en spandiensten, in aandacht voor het kwetsbare.”

toekomst waarin alles nieuw wordt. Net als bij een Keltisch kruis bevindt het centrum van de horizontale en verticale lijn van het kruis zich midden in de cirkel van de wereld.

Die gaven van Gods onvoorwaardelijke liefde en van Gods nieuwe wereld zijn onlosmakelijk verbonden met het leven, het kruis en de opstanding van Jezus Christus. Hoe zouden we deze God anders leren kennen? Hoe zouden we anders weten dat er een nieuwe wereld komt? Die God leren we nergens anders kennen dan in de gemeenschap van Jezus. Daarom hoort bij de missionaire opdracht ook dat we mensen uitnodigen tot die gemeenschap rond Jezus. Maar Jezus gaat het vervolgens dan weer niet alleen om de geestelijke kant van het leven en de relatie met God. In relatie met God komt heel de schepping tot haar bestemming en floreert het leven. Vooruitlopend op wat er nog komt zien we allerlei bloemen tussen het beton opschieten.

Benno van den Toren

Hoogleraar Interculturele Theologie met tevens de leeropdracht Wereldwijde Perspectieven op de Lokale Missionaire Roeping, Protestantse Theologische Universiteit, Groningen.

Om over door te praten

Dit artikel leent zich goed voor een gesprek over de missionaire praktijk; in de kerkenraad, de missionaire commissie of gesprekskring. Een paar voorzetten:

- *Het essay begint bij de vraag: 'Hebben mensen Jezus wel nodig?' Beantwoord die vraag eens voor jezelf. Wissel de antwoorden uit.*
- *Er is sprake van verlegenheid over de noodzaak van bekering, verzoening en verlossing. Herken je dat? Op grond van welke ervaringen?*
- *Hoe 'improvisatie' zit er in jouw missionaire ontmoetingen? Wat zijn daarbij de randvoorwaarden?*

Dat improviseren is niet zomaar een spel, omdat het deel is van het drama dat zich ontplooft tussen God en Gods schepping, maar het kan er gelijk ook speels aan toegevoegd worden. Zo nemen we het 'aanbod' van zinzoekers aan, maar geven die vraag wel een onverwachte wending omdat we van God uit gezien niet onze eigen betekenis aan het leven kunnen geven, maar een plek trachten te vinden in een wereld waarin we de betekenis die er al is mogen ontdekken.

Laat ik het nog wat concreter proberen te maken vanuit mijn ervaringen in Het Pand, een pioniersplek in een aandachtswijk in Groningen waar ik meedraai in het kernteam. We zien hier de laatste jaren een nieuwe christelijke gemeenschap ontstaan. Hier komen mensen inderdaad vaak binnen met een behoefte voor het hier en nu. Ze op zoek zijn naar een gemeenschap waarin ze gezien worden en er mogen zijn. Toch zijn wij er ons ook van bewust dat we mensen die een vaak complexe geschiedenis hebben nooit zoveel aandacht kunnen geven dat hun behoefte aan bevestiging kan worden vervuld. Soms is het gat dat geslagen is in levens eindeloos diep. Maar gelukkig hoeft het ook niet, want het is duidelijk dat de aandacht die wij geven een afspiegeling is van de aandacht en liefde die God voor ieder heeft. We zien door de jaren heen dat mensen soms langzaam en dan weer sneller die liefde van God ontdekken en leren te accepteren. Dat is geen eigen verticale lijn naast die horizontale lijn die van de liefde en aandacht die we als gemeenschap delen. Die liefde van God wordt in en door die gemeenschap van mensen zichtbaar, maar draagt die ook en overstijgt haar.

In onze gemeenschap komen we ook gebroken mensen tegen met diaconale noden. Ze vinden bij ons een plek waar zorg is voor elkaar. Tegelijk is onze menselijke zorg beperkt. Deels door onze beperkte middelen en als ik eerlijk ben ook doordat onze levens al zo vol zijn. Maar ook omdat mensen soms zo beschadigd zijn door een complexe jeugd, jarenlange gezondheidsproblemen, psychische kwetsbaarheid en wat dan ook. De bloei die in dit leven nog te verwachten is blijft heel kwetsbaar en misschien niet meer is dan een klein bloempje in een eerste barst in het beton. Gelukkig weten we dan dat niet alles in dit beperkte leven hoeft te gebeuren. Voor ons allemaal laat de volle bloei nog op zich wachten. En toch hebben we in Christus het begin van Gods nieuwe wereld en het begin van de opstanding gezien. Dat geven we door in die kleine hand- en spandiensten, in aandacht voor het kwetsbare. En daarop mogen mensen gaan hopen, ook als ze ontdekken dat het met de psychische en lichamelijke gezondheid misschien wel niet meer helemaal goed komt. Opnieuw: dat is geen aparte toekomstgerichte lijn die los staat van het nu. Het is geen verticale lijn die die de horizontale lijn van het concrete leven slechts op één punt raakt. In onze gebrekkige zorg voor elkaar als gemeenschap worden we gedragen door en grijpen we vooruit op Gods grote

NIELS DE JONG, PIONIER VOORGANGER VAN
JUBILEREND NOORDERLICHT ROTTERDAM

Altijd gespitst op contact met nieuwkomers

'Als ik een paar weken geen kennismakingsgesprek heb gehad met een nieuwkomer word ik onrustig. Gaat het wel goed? Al voel ik me dan ook bezwaard ten opzichte van collega-predikanten die maar sporadisch zo'n gesprek voeren.'

Aan het woord is Niels de Jong, pionier-predikant; voorganger van Noorderlicht Rotterdam, die tien jaar geleden 'uit het niets' ontstond.

Laten we om te beginnen eens verder terugblikken dan het begin van de pioniersgemeente. Je groeide op als boerenzoon in Bergambacht. In een degelijke orthodox-christelijke bubbel?

'Nee. Ongeloof was heel gewoon in mijn familie. Mijn ouders komen allebei uit grote gezinnen, veel van mijn ooms en tantes, uit de generatie babyboomers, waren afgehaakt.

Geen christelijke bubbel dus. Ik zat in mijn tienerjaren op voetbal, andere jongeren uit de kerk niet. En mijn vader had het idee dat de opkomst van refoscholen de protestants-christelijke scholen geen goed had gedaan. Dus gingen wij naar een gewone pc-school. Scheelde bovendien een eind fietsen.

Rond mijn elfde maakten mijn ouders een geloofs-ontwikkeling door, van 'een beetje gelovig' naar een levend geloof. Mijn vader ging hardop bidden, mijn ouders gingen aan het avondmaal, ik zag ze in de slaapkamer een dagboekje lezen, ze namen een pleegkind in huis. Dat maakte indruk op mij.

Hoewel ongeloof in mijn omgeving dus heel gewoon was, was ikzelf al jong serieus bezig met geloof. Het zou toch mooi zijn als iemand uit jullie midden predikant werd, had een gastpredikant weleens in een preek gezegd. "Als dat gebeurt, grote kans dat dat Niels is", zeiden mijn ouders toen tegen elkaar; ze vertelden het mij pas toen ik op mijn 30e als predikant werd bevestigd.

Toen ik belijdenis deed, had ik de spelers van mijn voetbalteam uitgenodigd. Ze waren er, maar ik voelde me teleurgesteld, in de steek gelaten. Niet door hen, maar door de kerk. Ze begrepen weinig van de dienst, maar het was ook bepaald niet toegankelijk. Ik weet nog dat ik dacht: een gemiste kans. Zo'n traditionele kerkdienst, daar heb je dus helemaal niets aan, als je mensen probeert te bereiken met het evangelie.' Na afloop waren ze naar de discotheek gegaan, ze hadden mazzel bij de gokautomaat en graptten nog dat de zegen toch had gewerkt...

Toch heb ik zelf wel mijn plek in de kerk gevonden. Ik was actief in het jeugdwerk, zat al snel in de leiding en kreeg alle ruimte om me te ontwikkelen. Maar het bleef een wereldje apart, naast het gewone leven.'

Koos je na de middelbare school gelijk voor theologie?

'Nee. "Je moet wel een roeping hebben, anders kun je er beter niet aan beginnen", zei mijn toenmalige predikant. Ik voelde me niet geroepen, dus voor mij was het helder. Ik schreef me in voor bedrijfskunde.

Maar ik begon er toch aan te twifelen, terwijl ik niet zo'n piekeraar ben. Op een vrijdagavond ben ik ervoor gaan bidden. "Als U het wilt, kunt U het gewoon zeggen dan?" Twee dagen later ging ik met een vriend mee naar een kerkdienst, waarin het ging over de tekst: "De oogst is groot, de arbeiders zijn weinig." Tijdens de preek stelde de dominee tweemaal een directe vraag aan de gemeente. Ik zei in een stil gebed dat als hij dat een derde keer op dezelfde manier zou doen, ik theologie zou gaan studeren. Kort daarna gebeurde dat. Het is geen Godsbewijs, maar voor mij was het overtuigend.'

Vond je meteen je draai aan de universiteit?

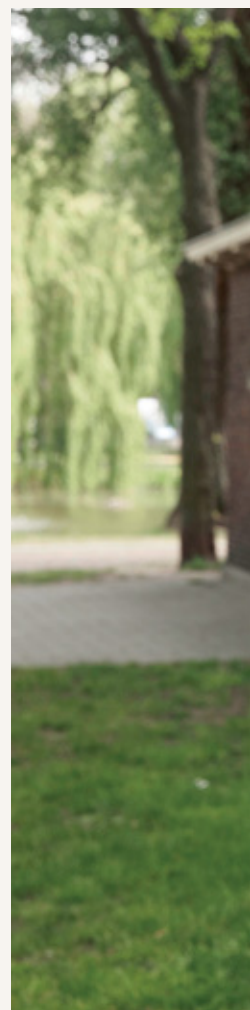
'Gaandeweg. Toen ik aan de studie begon, had ik nog nooit een theologisch boek gelezen. Er ging een wereld voor me open; in het begin was dat wel wennen. Ik moest eerst de grondtalen bestuderen. De studietijd was vormend. Maar er kwam ook veel aan de orde waarvan ik me afvroeg of het zo behulpzaam was, ter voorbereiding op het leidinggeven in de kerk.'

Wat is het beste advies wat je hebt gekregen in die studietijd?

"Blijf altijd lezen en studeren. Lees elk jaar tenminste één boek wat je uit je comfortzone haalt. Dat heeft me geholpen in het gesprek met seculiere mensen.'

Na je vicariaat werd je geen gemeentepredikant, maar Alpha-coördinator in Gouda.

'Dat gaf me de tijd om nog enigszins in de luwte allerlei dingen te leren voor het werken in de kerk: initiatief nemen, organiseren, leidinggeven, omgaan met vrijwilligers, spreken voor buitenkerkelijken, etc. In Gouda is mede onder invloed van Tim Keller de liefde voor de stad gegroeid. Na drie jaar maakte ik de overstap naar wijk-gemeente 'De Samaritaan', in Rotterdam, waar Henk de Graaff indertijd predikant was. Ik heb

veel van hem geleerd. Bijvoorbeeld, zo iets eenvoudigs als: iemand bij name kennen. Dat is belangrijk in de grote stad, waar je makkelijk anoniem door het leven kunt gaan. Oog voor de enkeling.'

'Als ik vanuit mijn woning in Rotterdam-Blijdorp op zondagochtend naar een dienst van 'De Samaritaan' fietste, dacht ik: Hoe kan het dat zo weinig mensen bij het evangelie betrokken zijn? In vijf minuten rij ik tienduizenden mensen voorbij, om een dienst bij te wonen met honderd kerkgangers. In de Prinsekerk in Blijdorp was een kleine en vergrijsde gemeente actief. Hoe goed zou het zijn als daarnaast een pioniersplek zou ontstaan, die qua tijdstip, vorm, muziek, presentatie van meet af aan probeert aan te sluiten bij jonge wijkbewoners? Ik was gegrepen door de aanpak van Tim Keller,

die zei dat het mogelijk moet zijn om in één dienst zowel voor kerkelijken als voor geïnteresseerde belangstellenden te preken. 'De Samaritaan' wilde meewerken aan het initiatief, de wijkgemeente van de Prinsenkerk, de algemene kerkenraad, de IZB; we hadden een gebouw, financiën, een team. Telkens gingen er deuren open.'

Het groeide stormachtig.

'We begonnen met een klein groepje, dat al snel doorgroeide naar 50, in een paar jaar naar 250. Na vijf jaar waren we een zelfstandige wijkgemeente van de Protestantse Gemeente Rotterdam.'

Wat doet zo iets met je?

Na een denkpauze: 'Twee dingen: Het gaf ons veel dankbaarheid. Dat dit ons toevalt, dat God ons zó zegent, maakt me blij. Tegelijk voelde ik

“

Blijf altijd lezen en studeren. Lees elk jaar tenminste één boek dat je uit je comfortzone haalt. Dat advies heeft me geholpen in het gesprek met seculiere mensen.”

ook beschaamd, want: wie zijn wij dan wel? Andere pioniers werken ook hard, maar bij hen blijft de aanhoudende groei uit.'

Wat is het geheim?

'Het is niet te verklaren. Je kunt hooguit wat factoren benoemen. Bijvoorbeeld dat we toegankelijk zijn voor mensen van buiten de kerk. Ik voer gemiddeld twee kennismakingsgesprekken per week. Die worden niet allemaal lid, het zijn ook niet alleen maar mensen zonder kerkelijke achtergrond. Maar toch. Ik ben zelf ook gespitst op het contact met nieuwkomers. Om die reden ben ik ook weer betrokken bij het geven van Alpha.'

Recent verscheen een SCP-rapport dat stelde dat je de interesse voor het christelijk geloof bij de gemiddelde Nederlander niet moet overschatten. Hoe lees je het nieuws over zo'n onderzoek?

'Het verraste me niet. Bij mijn voetbalclub ontmoet ik ook mensen die geen flauwe notie hebben van wat ik doe, als ik zeg dat ik predikant ben.

Tegelijk: als ik naar mijn agenda kijk, zie ik dat daar heel veel kennismakingsgesprekken in staan. Al jaren zien we hetzelfde patroon: een derde ging al lang niet meer naar de kerk of was er nooit bij betrokken geweest. Ik noem ze intreders en herintreders. Ook een derde bestaat uit christenen die 'nieuw in de stad' zijn. En ongeveer ook een derde die kerkzoekend zijn – vooral studenten die zich dan op een gegeven moment toch verbinden. En nog een kleine groep mensen van andere kerken. Inmiddels hebben de meeste kerkgangers eerst online eens gekeken. Overigens verloopt de groei van de 'start-ups' vanuit Noorderlicht – in de Oranjekerk in Rotterdam-Noord en in de Oude Kerk in Rotterdam-Charlois – niet zo spectaculair, maar die hebben in de startfase ook te lijden gehad onder de coronacrisis.'

Wat is je grootste zorg, bij dit jubileum?

'De verbinding. Noorderlicht is groot, er is verloop; mensen doen een paar jaar mee, verhuizen, verdwijnen uit het blikveld. Studenten komen af en toe eens aanwaaien. Dus de gemeente die op zondagochtend bijeenkomt, is voor mij onoverzichtelijk geworden. Commitment, toewijding, aanwezigheid, is een lastig punt.

Je kunt er niet voetstoots vanuit gaan dat de leden er ca. vijftig zondagen per jaar zitten – zoals mijn ouders in de dorpskerk. Je hebt ook bezoekers die van buiten Rotterdam komen. Als er vroeger 400 mensen in de dorpskerk zaten, kwamen die van pakweg 120 adressen in en rond het dorp. De 400 mensen die aanstaande zondagochtend in Noorderlicht zitten, zijn afkomstig van 250 adressen, uit een veel groter gebied. De zondag daarop zijn er weer 400 mensen, maar een derde daarvan is dan afkomstig van weer andere adressen. Hoe kun je hen meer verbinden, en ook bijdragen aan geloofsverdieping?'

Je werkt aan een boek over Noorderlicht. Wat is de hoofdboodschap?

'Het gaat over kerk en context. Tim Keller zegt ergens dat drie factoren beslissend zijn voor kerkgroei: een helder evangelie, het werk van de Geest en een eigentijdse manier van kerk-zijn. Het eerste aspect, daar kun je in de verkondiging aan werken, het tweede, daar kun je om bidden. Het derde geeft ons huiswerk. Ik hoorde onlangs van iemand die verhuisd was naar een stad, met best veel protestantse gemeenten. 'Vijftig tinten grijs', was hun conclusie. Dan denk ik: er zijn in zo'n stad zoveel verschillende mensen, waarom creëer je niet véél meer verschillende manieren van kerkzijn? Qua tijdstip, vorm, stijl, aanpak. De PKN wil graag twintigers en dertigers bereiken – waarom werken ze niet veel meer aan die differentiatie in het lokale aanbod? Waarom dan vijf wijkgemeenten met een orgel op zondagmorgen 10.00 uur?'

“

Commitment is een lastig punt. Je kun er niet vanuit gaan dat de leden er ca vijftig zondagen per jaar zitten, zoals mijn ouders in de dorpskerk.”

Kerktoetreders en herintreders, ieder heeft een eigen weg

'Laatst las ik ergens – ik had me dat nooit zo gerealiseerd – dat Jezus geen standaard-aanpak kende, in het contact met mensen die Hij ontmoette. De ene keer begint hij met een vraag, de andere keer reageert hij op iets wat er gebeurt, een volgende keer vertelt hij een gelijkenis, of verricht hij een teken... Je ziet bij Paulus diezelfde communicatieve beweeglijkheid. In Athene heel anders dan in Efeze, etc. Blijkbaar is het goede nieuws zo veelomvattend, en heeft het zoveel facetten, dat de mogelijkheden legio zijn. De Geest gebruikt ze.

De verhalen van mensen die gedoopt zijn bij Noorderlicht weerspiegelen ook die variatie. Ieder heeft een eigen weg afgelegd naar de kerk en de doop. Ongeveer een derde van Noorderlicht bestaat uit echte kerktoetreders. Ik noem er een paar voorbeelden, met kenmerkende karakteristieken die we vaker zien.

Een student uit Noord-Brabant, die een rooms-katholieke opvoeding kreeg, maar kerk en geloof verwaterden. Hij kwam na zijn studie in Rotterdam wonen. Op z'n dertigste liep hij langs ons kerkgebouw. Hij stond op het punt van trouwen en wilde dan misschien ook wel iets in de kerk... Op de stoep stond een bord over Alpha en hij besloot zich aan te melden. Sinds het eind van de cursus, is hij een vaste kerkganger. "Het geloof was altijd iets dat ik heb meegekregen, nu is het iets van mezelf geworden", zei hij. Zijn vrouw zit nu op Alpha.

Een ander voorbeeld: een oudere vrouw, die in haar jonge jaren op een christelijk koor zat. Thuis "deden ze nergens aan", maar dankzij dat koor kreeg ze wel wat mee van het geloof. Sinds haar tienerjaren was ze een 'silent believer'; zonder band met een kerkelijke gemeente, leefde ze volgens christelijke normen en waarden. Op een gegeven moment dacht ze: nu ben ik in de zestig, ik moet het niet langer voor mezelf houden. Ze ging online op zoek en kwam bij Noorderlicht terecht, waar ze is gedoopt. De Geest was al heel lang met haar bezig. Dat zie je vaker – mensen die eigenlijk al staan voorgesorteerd. Ze haken aan, drinken alles in, zijn leergierig en open.

Weer een ander voorbeeld betreft een onversneden seculiere Rotterdamse ondernemer, met een ruig verleden; uitgaansleven, overmatig drankgebruik, feesten. Nadat hij in zijn bedrijf een aantal pittige ervaringen achter de rug had met medewerkers, besloot hij alleen nog "betrouwbare mensen" aan te nemen. Zo gezegd, zo gedaan. Tijdens een vrijdagmiddagborrel ontdekte hij dat al die nieuwe personeelsleden één ding gemeenschappelijk hebben: ze zijn christen, ze spraken met elkaar over het geloof en de kerk. "Ga een keer mee", zei één van hen. Na een tochtje langs een paar kerken, kwam hij op de Alpha bij Noorderlicht en is gebleven. "Ik had altijd een drankprobleem, maar sinds ik tot geloof ben gekomen, heb ik het eronder", vertelde hij. Hij komt van ver en is sinds zijn bekering een van de meeste radicale gemeenteleden – die reactie zie je vaker. Hij wil zijn bedrijf naar bijbelse principes runnen. "Een van die principes is, dat het niet om onszelf, maar om de ander moet draaien, de klant. Sinds we dat doen draaien we als een tierelier."

AANDACHT

bijbelpodcast voor zorgmedewerkers

Zorg- en hulpverleners vertellen persoonlijke en herkenbare verhalen uit hun werk, en hoe woorden uit de Bijbel daaraan raken.

Luister de podcast Aandacht voor je wekelijkse inspiratie. Op jouw favoriete podcastapp of via www.izb.nl/aandacht

Colofon

Tijding is een gratis kwartaaluitgave voor leden van de IZB, vereniging voor zending in Nederland. De IZB is actief binnen de Protestantse Kerk in Nederland en stimuleert, adviseert en ondersteunt gemeenten en gemeenteleden bij missionair werk. Meer info: www.izb.nl.

Adres

Breestraat 59-61
3811 BH Amersfoort
Tel. (033) 461 19 69
E-mail: info@izb.nl

Redactie

Afdeling Communicatie IZB:
Koos van Noppen
Anneke Verhoeven
Marieke Verkaik (secretariaat)
Wouter Muskee (fotografie)

Opmaak

Ivar van Loen, ivarontwerpt.nl

Fotoverantwoording

Wouter Muskee: pag. 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42 en 44

Koos van Noppen: pag. 20, 21, 23, 25, 26, 27, 38, 39

EO: pag. 28 en 29

Sjaak Boot: pag. 50, 51, 54 en 55

Daniel Martinus: pag. 53

Dineke van der Wouden: 45

Shutterstock: 46

Overname van artikelen is toegestaan met bronvermelding.

Directie IZB

Dr. Sjaak van den Berg

Raad van Toezicht

Ds. Martin van Dam (voorzitter), IJsselmuiden
Mr. Jelly Posthumus (secretaris), Amersfoort
Gert van den Bos, Assen

Ds. Reint van der Knijff, Molenaarsgraaf

Ds. Barbara Lamain, 't Woudt- Den Hoorn

Dr. Bert de Leede, Amersfoort

Bart van Lunteren, Houten

Drs. Teus Meeding, Gouda

Alexander Pleizier MA, Nijkerk

Ds. Giel Schormans, Voorburg

Gerard Stoop, Hendrik-Ido-Ambacht

Ds. Johan Visser, Amsterdam

Lidmaatschap IZB

De IZB is een vereniging. Met uw lidmaatschap ondersteunt u de voortgang van het evangelie in ons land en blijft u betrokken bij actuele ontwikkelingen in missionair werk. De contributie bedraagt minimaal € 10 per jaar.

Uw steun

Steun de zending in Nederland door uw gebed en door uw gift. U kunt de IZB ook op laten nemen in uw testament. Graag willen we u helpen dat te regelen.

U kunt hiervoor vrijblijvend een afspraak maken via tel. (033) 461 19 49 of via een mailtje naar info@izb.nl.

Bankgegevens

IBAN, NL 26 RABO 0302 2061 91
BIC: RABONL2U